דאס
אידישע ווארט
THE GATEWAY OF THE WEST
THE ISRAELITE PRESS

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדא עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאג

וועטער: קלאר און קיל

Vol. 20, No. 54. Winnipeg, Monday March 17, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מאנטאג יז' אדר, תר"ץ.

אנב - אורחא
פון מארק

די אידישע קאטעדרע

דער קורס אין אידישער ליטעראטור וואס איז געעפנט געווארן אין באסטאנער אוניווערסיטעט, וועט זיכער העלפן צו דערהויבן די חשיבות פון אידיש.

די חוני־המעגל'ס צווישן די שונאי איד־דיש, וואס גדיינקען נאך דעם שאנד־נא־מען "זשארגאן" מיט וועלכן אידיש איז מיט א דור צוריק באצייכנט געווארן, וועלן מוזן אויך עפענען זייערע אויגן און זעען, אז אידיש איז אן אייראפייאישע שפראך, מיט א רייכער ליטעראטור און מיט א רייכער געשיכטע פון ליטעראטור, וואס הויבט זיך ניט אן פון מענדעלען, נאר פון הונדערטער יארן פאר מענדעלען.

זיי וועלן מיטאמאל דערוויסן זיך, אז אידישע ליטעראטור פארשונג קאן שוין זיין א קעגנשטאנד פאר שטודירונג אין א גרויסן אמעריקאנער אוניווערסיטעט, — א קעגנשטאנד, וואס ווערט קרעדיטירט צו די סטודענטן, ווי וועלכער ס'איז אנדערער אינ'ם פראגראם פונ'ם אוניווערסיטעט.

ביטול איז די ערגסטע זאך פאר א באַ־וועגונג אדער פאר א אידייע. אידיש וועט מען שוין מער ניט קאנען מבטל זיין מיט...

50 טויזנט אידישע משפחות באזעצט אין א"י אויפ'ן באדן אין די קומענדיקע צען יאר דארף זיין אגענטורס ציל

אזוי דערקלערט ארטור רופין ביי זיצונג פון אקציאנס קאמיטעט וואס האט זיך געעפנט אין לאנדאן. — אוסישקין זאגט, אז מען קאן איצט קויפן באדן אפילו ביי אראבער וואס פירן אן דעם קאמף קעגן אידן.

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

לאנדאן, מארט 17 (איטא) — לעאן מאצקין האט נעכטן געעפנט די זיצונג פון אקציאנס־קאמיטעט, אנפרינדיק די זיצונג אין העברייאיש. ער האט באגריסט די דע־לעגאטן און האט אויסגעדריקט זיין אומ־צופרידנהייט מיט דעם קליינעם באזוך, — בלויז 23 מיטגלידער זיינען געווען אנווע־זענד, אויסער דער עקזעקוטיווע.

לעאן מאצקין האט געבעטן די מיטגלי־דער אויפצושטעלן זיך צו ערן דעם אנ־דיינק פון די פארשטארבענע לעאן רייך, פישער און אנדערע פארלייענענדיק דעם סדר־היום, האט ער געזאגט, אז די דאזיקע...

עס זיינען ניטא קיין אורזאכן צו זיין אנטוישט פון דער לאגע, האט אוסישקין געזאגט, און אויב די אידן זאלן מאכן אביסל א גרעסערע אנשטריינגונג, קאן מען זייער פיל דערגרייכן אין באדן־דער־ווערבונג אין דער נאענטער צוקונפט, ניט געקוקט אויף אלע שוועריקייטן.

דר. ארטור רופין האט געגעבן געוויסע פאקטן וועגן קאלאניזאציע, באזירנדיק אויף זיינע 25 יאר דערפארונג אין ארץ־ישראל. ער האט קאטעגאריש געלייקנט, אז וועלכע ס'איז אומגערעכטיקייט איז באגאנגען געווארן קעגן די אראבער דורך...

...

וועט זיין אין וויניפעג קומענדיקע וואך

ר. אבראמאוויטש

באריהמטער רוסישער פירער פון בונד, זשורנאליסט און אראטאר, וועט דא זיין אויף א קורצן באזוך קומענדיקע וואך. ער וועט קומען אהער דאנערשטאג, מארט 27טן, און דעם זעלבן אוונט וועט פאר אים דורכגעפירט ווערן א באנקעט לכבוד אים אין פרייהייטס טעמפל. פרייטאג אוונט, מארט 28טן, וועט ער רעדן ביי א מאסן־פארזאמלונג אין פרעד־זאל. וועגן דער לאגע אין סאוועט רוסלאנד.

ער קומט אונטער אויפזיכט פונ'ם א. ר.

...

פרימא דע ריווערא, געוועזענער דיקטאטאר פון שפאניע, פלוצלונג געשטארבן

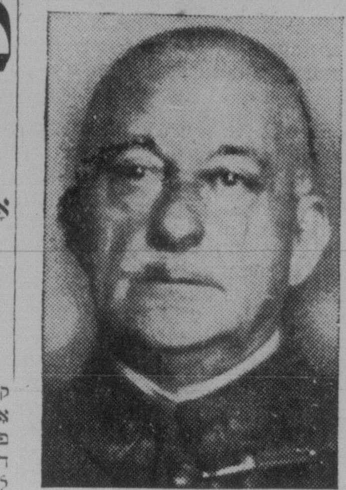

פרימא דע ריווערא

פאריז, מארט 17. — גענעראל מיגועל פרימא דע ריווערא, דיקטאטאר פון שפא־ניע פאר איבער זעקס יאר צייט, ביז לעצ־טען יאנואר 28טן, איז נעכטן גע־שטארבן...

געגנט פון קאלינינדארף פארבליבן אן זריעה פאר דעם פרילינג

אפיציעלער אונטערזוכער באשולדיקט אידישע קאמוניסטן, פאר איבערכאפן די מאס אין תבואה זאמלונג אין קאלעק־טיוויזאציע. — געלט פאר קרעדיטן צו אידישע קוסטארן אסיגנירט געווארן.

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

מאסקווע, מארט 17 (איטא). — דער קאלינינדארפער אידישער געביט קאן ניט אנגיין מיט'ן פארזייען די פעלדער דעם פרילינג, ווייל עס איז ניטא געניג זריעה. דאס איז דערפאר, ווייל די אידישע קא־מוניסטן האבן איבערגעגעבן זייער גאנצן ברויט רעזערוו צו דער רעגירונג, ווען דאס איז פון זיי געפאדערט געווארן לעצטן הארבסט בעת די תבואה זאמלונגען, און אזוי זיינען זיי געבליבן אן זריעה.

דער גאנצער געגנט האט בלויז 51 טוי־זענט פוד זריעה, בעת מען דארף האבן 104 טויזנט פוד. די לאגע איז אזוי זייער אן ערנסטע.

דער לאנד קאמיסאריאט האט געשיקט אהין א ספעציעלן אונטערזוכער, וועלכער...

גע אויף די אידישע קאמוניסטן פון קא־לינינדארף, וועלכע האבן איבערגעכאפט די מאס אין דער תבואה זאמלונג, און אויף דערמיט וואס זיי האבן מיט גוואלד ארויפגעצוואונגען די קאלעקטיוויזאציע.

מאסקווע, מארט 17 (איטא). — א מי־ליאן מיט 200 טויזנט רובל איז אסיגנירט געווארן פונ'ם "גאספלאן" פאר טעכנישע איינריכטונגען נויטיק פאר די אידישע קוסטארן וואס ווערן פאראייניקט אין ארטעלן. די צאל פון אידישע קוסטארן וואס ווערן אויף אזא אופן פאראייניקט איז אבער פארקלענערט געווארן פון 60 טויזנט אויף 52,300.

די דאזיקע קוסטארן וועלן פון דער רע־גירונג קריגן קרעדיטן אויף זעכצן מיליאן רובל אין באוול, זעקס טויזנט טאן מע־...

יונגע מיידל צע'ממית'ט ברוטאל פון איר "גוטהארציקער" פארזארגערן

סימקאָ, אנט. מארט 16. — אט דאס פערט: "איך האב גענומען א מאראנץ און א צוקערקע וואס האט באלאנגט צו אירע קינדער".

— "איך האב נאך אין מיין לעבן ניט געזען אזא צעשלאגענעם קערפער", — האט דערקלערט דער שפיטאל דאקטאר, וועלכער באהאנדלט די יונגע 'עני.

...

איד. ווירטשאפט. אינסטיטוצי־עס אין פוילן ארגאניזירן זיך אין איין פארבאנד

ווארשע, מארט 16 (איטא). — א בא־שלוס צו גרינדן א אידישע געזעלשאפט פון סאציאל ווירטשאפטלעכער ארבעט, וואס זאל פאראייניקן אלע אידישע עקא־נאמישע ארגאניזאציעס אין פוילן, איז אנגענומען געווארן אויף א ספעציעלער קאנפערענץ, וואס איז אפגעהאלטן געווא־רען אין דעם הויז פון די "בני ברית". דער אנוועזנהייט פון פארשטייער פון אלע אידישע עקאנאמישע ארגאניזאציעס.

פעלעס טעאטער פארקלענערט פרייזן

מר. י. מיילס, פון די "אלייד טעאטערס" בעט אונז צו מעלדן, אז די איינטריטס פרייזן אין פעלעס טעאטער, קלאנג פילמס, וועלן פון איצט אן זיין 25 סענט (אנ־שטאט 35 סענט) פאר דערוואקסענע, און קינדער, 10 און 15 סענט.

...

ציוניסטן דארפן שאפן מאריר־טעט אין פאלעסטינע

קייפטאון, דרום אפריקע, מארט 16. (איטא). — די באלדיקע אויפגאבע פון די ציוניסטן איז צו שאפן א אידישע מא־יאריטעט אין פאלעסטינע, וואס איז דער איינציקער מיטל כדי אפצוהיטן די אידי־ניקייט פון אידישן פאלק, האט דערקלערט וולאדימיר זשאבאטינסקי, פירער פון די רעוויזיאניסטן, אויף א פארזאמלונג אפ־געהאלטן אין דעם היגן סיטי־האל.

...

נייער סי. ען. אר סופעראינטענ־דענט פאר מערב קאנאדע

נ. ב. וואלטאן

געוועזענער גענעראל סופעראינטענ־דענט פון מאניטאבער דיסטריקט פון די קאנאדער נאציאנאלע אייזנבאנען, איז באשטימט געווארן צום אמט פון גענעראל סופעראינטענדענט פון טראנספארטאציע פאר דער מערב דיוויזיע, אויפ'ן ארט פון וו. י. סמארט...

מיידעלע וויל קויפן א קינד אין שפיטאל, אבער ס'איז ניטא אין "סטאק"

האט איר קינדער צו פארקויפן?

...

רוסישע אויפזעער אין קינדער הויז דערמארדעט אידישע זוי גקינדער

מאסקווע, דורך פאסט, (איטא). — צענדליקער אידישע זויג־קינדער זיינען אומגעקומען אין א קינדער־הויז אין קיעוו, צוליב דעם אנטיסעמיטיזם פון נאדיא גריבענקאווא, די אויפזעערן איבערן הויז...

צאל פון טוריסטן אין א"י ניט געפאלן

ירושלים, מארט 17 (איטא). — די לעצטע אומרוען אין ארץ־ישראל האבן פאקטיש ניט געהאט קיין ווירקונג אויף דעם טוריסטן פארקער אין לאנד. אין 1929 האבן דאס לאנד באזוכט 60,222 רייזנדע און טוריסטן, אין פארגלייך מיט 63,319 אין 1928.

"אסתר המלכה" אויסגעקליבן אין ניו־יארק ביי ריזיקער פארזאמלונג

ניו־יארק, מארט 17 (איטא). — איבער פופצן טויזנט מענשן האבן באזוכט אין מעדיסאן סקווער גארדען דעם פורים באל פון אידיש־נאציאנאלן ארבעטער פאר־באנד, וואו עס איז דורכגעפירט געווארן דער פינאלער קאנקורס צווישן 25 פון די שענסטע אידישע מיידלאך פאר'ן טיטול פון "אסתר המלכה" און פאר איר הויף־דאמע.

"אסתר המלכה" איז דערוויילט געווארן אן וואלעריע וואלף, 24 יאר, אויף פון ברוקלין, איז דערוויילט געווארן ווי די פרינצעסין.

די צוויי געווינערנס קריגן א פרייז רייזע אין צוויי וואכן פארברייננגען אין ארץ־ישראל איבער פסח.

ס. גאטליב, 18 יאר אלט, פון ברוקלין.

פאדערן באפרייאונג פון האלזמאנען

ווין, מארט 17 (איטא). — די ליגע פאר מענשלאכע רעכט האט ווידער אפע־לירט צום פרעזידענט פאר דער באפריי־אונג פון דעם אידישן סטודענט פיליפ האלזמאן, וועלכער איז, אין זייער איבער־צייגונג, אומשולדיקערהייט פאראורטיילט געווארן אויף דער קלאגע פון דערמארדען זיין אייגענעם פאטער.

באוואוסטער אידישער פראפע־סאר טויט

פאריז, מארט 17 (איטא). — לעאן בלום, פראפעסאר פון שטראסבורגער אר־ניווערסיטעט, איז געשטארבן אין עלטער פון 52 יאר. ער איז געווען דער זון פון פעליקס בלום, געוועזענער פראנצויזישער גענעראל אינספעקטאר פון מעדיצינישן קארפוס און א נעגערטער מיט'ן ארדען פון ערן־לעגיאן. ער איז אויך געווען א גוט־געלערנטער אין תלמוד.

צוואנציק טויזנט מענשן ביי פראטעסט פארזאמלונג אין ניו־יארק קעגן אנטי־סאוועטישער פראפאגאנדע

ניו־יארק, מארט 17 (איטא). — ארום צוואנציק טויזנט מענשן האבן זיך צוזאַ־מענגעקליבן אין קאליזיאום צו א פראָ־טעסט פארזאמלונג קעגן דער אנטי־סאָ־וועטישער פראפאגאנדע וואס ווערט אנ־געפירט אין לאנד "אונטער'ן נאמען פון רעליגיעזע פארפאלגונגען אין סאוועט רוסלאנד".

צווישן די רעדנער זיינען אויך געווען דער אונגארישער ראדיקאלער פירער, גראף קאראלי, האט פארדאמט די אנטי־סאוועטישע אגיטאציע וואס ווערט אנגע־...

16,347 אידן איינגעוואנדערט אין די פאראייניקטע שטאטן אין יאר 1929

ניו־יארק. — ניט געקוקט אויף די פאלן באגרענצונג שטריינגע אימיגראציע געזעצן, זיינען נאך די פאראייניקטע שטאטן זייער א וויכטיק לאנד פאר אידישער אימיגראַ־ציע. אין יאר 1929 זיינען 16,347 אידן...

צוויי "באלעבאטים פון שטעטל" בא־רויבט אויף $2,800 אויפ'ן וועג צו א "קרעפ" שפיל אין סט. וויטאל

צוויי וויניפעגער געשעפטסלייט, וועמעס נעמען ווערן ניט ארויסגעגעבן, זיי־נען שבת אוונט ארימער געווארן, — אייער אויף צוויי טויזנט דאל, און דער אנ־דערער אויף 800 דאל. — געלט וואס זיי האבן מיט זיך גענאמען פאר א וויכטיקן צוועק, — צו שפילן "קרעפס" (אזא אזארט שפיל).

די דאזיקע צוויי געשעפטסלייט האבן, שליסנדיק זייערע געשעפטן פאר האלבער נאכט, גענומען א טעקסי און, מיט די דערמאנטע סומען אין זייערע קעשענעס, זיינען זיי אוועקגעפארן קיין סט. וויטאל צו א הויז ביים סאמע זייט פון סט. מע־רים וועג, וואו זיי האבן דערוואַרט צו פאראייניקן זיך מיט א לוסטיקער קאמפא־ניע אין א פארטיע "קרעפס".

מילדערע שטעלונג צו רעליגיע און צו האנדל אנגענומען אין סאוו. רוסלאנד

מאסקווע, מארט 16. — דער צענט־ראל קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי האט ארויסגעגעבן שטריינגע באַ־פעלן קעגן גוואלדזאמער שליסונג פון קירכן...

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

THE ISRAELITE PRESS
of Western Canada.
The only Jewish Newspaper
אידישע ווארט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg Manitoba

דער באריכט פון דער פאלעסטינער קאמיסיע

ווען די שורות ווערן געשריבן, איז נאך ניט באוואוסט, ווען דער באַריכט פון דער קאמיסיע וואס האט אויסגעפארשט די לעצטע געשעענישן אין ארץ־ישראל וועט פארעפנטלאכט ווערן. עס קאן זיין, אז דער באריכט זאל שוין זיין פארעפנטלאכט ווען די שורות וועלן זיין אין דרוק, און עס קאן זיין, אז עס וועט נאך נעמען א חודש אדער מער, איידער ער וועט דער־זען די ליכטיקע וועלט.

דערווייל זיינען אבער שוין דורכגעגאנגען קארגע דריי חדשים זינט די קאמיסיע האט זיך צוריקגעקערט פון ארץ־ישראל, און דער באריכט איז נאך ניט פארטיק פאר דער עפנטלאכקייט. מען קאן דאך ניט זאגן, אז דער קאמיסיע דארף טאקע נעמען אזויפיל צייט צו קומען צו באשלוסן און אנ־צונעמען רעקאמענדאציעס אין די גרעניצן פון איר אויטאריטעט. אדרבא, אלע סימנים זיינען דא, אז די קאמיסיע איז שוין לאנג געווען פארטיק. נאר אירע באריכטן זיינען פונ'ם קאלאניאל מיניסטער אפגעשיקט געווארן צו־ריק פאר אויסבעסערונגען.

איניקע פון די אויסבעסערונגען האבן קאנטיק געטראגן בלויז א טעכנישן כאראקטער. די קאמיסיע האט, ווי עס ווערט באריכטעט, איבער־געטראטן איר אויטאריטעט און האט באריהרט פונקטן וואס האבן צו טאן מיט דער אלגעמיינער פאליטיק אין לאנד, בעת זי האט געהאט די פולמאכט צו באשעפטיקן זיך בלויז מיט אלץ וואס האט א שייכות צו די לעצטע רא־יאטן און די דירעקטע סבות וואס האבן זיי ארויסגערופן.

דאס אליין וואלט אבער ניט פארצויגן דעם ענין אזוי לאנג. גיכער פון אלץ זיינען דא אויך געווען פאליטישע אויסזעצונגען קעגן די באריכטן וואס די קאמיסיע האט דערלאנגט צום קאלאניאל מיניסטער, און דערפאר האט ער זיי געהאלטן אין צוריקקערן פאר אויסבעסערונגען.

וואס די אויסזעצונגען זיינען געווען, קאנען מיר, נאטירלאך, ניט וויסן. מען קאן זיך בלויז משער זיין, אז דאס האט געהאט צו טאן מיט דער אלגעמיינער בריטישער קאלאניאלער פאליטיק און מיט איר טענדענץ אנ־צוהאלטן א געוויסן גלייכגעוויכט צווישן די שטרייטנדיקע צדדים.

עס זעט דערפאר אויס, אז דער באריכט פון דער קאמיסיע וועט ניט וויים גיין פון דער פאליטישער ליניע אנגעצייכנט פון דער בריטישער רעגי־רונג. יעדנפאלס, וועט ער, ווי עס איז פון פריער געווען באשטימט, ניט באריהרן די פראגן וואס גייען ניט אריין אין זיין יורידיקציע, — ווי די באל־פור דעקלאראציע, די מאנדאטן פאליטיק און א. וו.

עס זיינען דערפאר ניטא קיין שום גרונדן פאר די אלארמירנדיקע באריכטן וואס זיינען לעצטן דערשינען אין די צייטונגען וועגן דעם אנטי־אידישן כאראקטער פון דעם באריכט פון דער קאמיסיע, און וועגן די גרינד־לאכע ענדערונגען אין דער באלפור דעקלאראציע וועלכע די קאמיסיע זאל האבן באשלאסן צו רעקאמענדירן.

די בריטישע ארבעטער רעגירונג און בריטישע פאליטישע פירער בכלל האבן נאכאמאל און נאכאמאל באשטעטיקט, אז זיי האלטן זיך פעסט אן דער באלפור דעקלאראציע און אן דעם מאנדאט, — און אט די באציאונג וועט מוזן בלייבן וואס דער באריכט פון דער קאמיסיע זאל ניט זיין. דער באריכט אליין וועט מסתמא פארמולירט ווערן אזוי, אז ער זאל ניט באריהרן די דאזיקע אלגעמיינע פאליטיק.

וואס דער באריכט וועט זיין, וועלן מיר זען. דערווייל האבן מיר קיין אורזאכן ניט צו נעמען ערנסט די אלארמירנדיקע קלאנגען, וואס זיינען גיכער פון אלץ דער פראדוקט פון א פאנטאזיע פון צייטונגס־לייט פון א גע־וויסער ריכטונג, וועמען ס'איז אנגענעם אזוי צו פאנטאזירן . . .

מיליטערישע איבונגען אין די שולן

א נייער פארזוך איז דא לעצטנס געמאכט געווארן איינצופירן מילי־טערישע טרענירונג אין וויניפעגער פאלקס־שולן. דער פארזוך איז דורכגע־פאלן, — די וויניפעגער "סקול בארד", אויסהערנדיק די פראטעסטן קעגן מיליטערישע איבונגען פון א צאל געזעלשאפטלאכע קערפערשאפטן, צווישן וועלכע עס זיינען אפילו געווען קירכלאכע וועלכע מען קאן ניט חושד זיין אין ראדיקאליזם, — האט דעם פארשלאג דורכגעווארפן.

דערמיט זיינען מיר נאך אבער ניט פטור געווארן פון דער דאזיקער געפאר, און עס איז קיין ספק ניט, אז פארזוכן וועלן ווייטער געמאכט ווערן און א דרוק וועט נאך אויסגעאיבט ווערן פון די מיליטאריסטן, צו באאיינ־פלוסן די "סקול בארד" איינצופירן מיליטערישע איבונגען אין די שולן.

די געשיכטע איז, וואס אט די וואס זוכן איינצופירן מיליטערישע אי־בונגען אין די שולן מאכן זיך פאר זייער אומשולדיקע מענשן, וואס זיינען כלומר'שט אליין די שטארקסטע קעגנער פון מיליטאריזם. וואס־דען, מילי־טערישע איבונגען זיינען, הייסט עס, געזונט פאר'ן קערפער און נוצלאך פאר'ן גייסט, — זיי דערציען א דיסציפלינירטע יוגנט, און וואס איז סיידן נויטיקער ווי געזעלשאפטלאכע דיסציפלין?

די "אומשולדיקייט" פון אט דעת באוועגונג פירט טאקע אראפ א סך גוט־מיינענדיקע מענשן פון וועג. א היגע טעגלאכע צייטונג האט זיך אנומלט אין א לייט־ארטיקל באקלאגט, למאי מען מאכט עס אזא טומל וועגן די מיליטערישע איבונגען, — עס איז דאך ניטא קיין שום געפאר, אז קא־נאדע זאל ווערן מיליטאריסטיש, און מיליטערישע איבונגען פאר זיך אליין זיינען דאך גוט.

דער טעות ליגט דא אין דער מיסאויסטייטשונג פון דעם באגריף "גע־זעלשאפטלאכע דיסציפלין". אזא דיסציפלין איז זיכער נויטיק, אבער זי מוז קומען פון אן אינערלאכן פליכט־באוואוסטזיין און פון א פרייען ווילן. מילי־טערישע דיסציפלין באזירט זיך אבער בלויז אויף געהארכזאמקייט צו באַ־פעלן, און טויטעט אוועק זעלבסט איניציאטיווע און פרייען געדאנק. זי קאן שאפן גוטע שקלאפן, אבער ניט קיין פרייע בירגער.

וואס איז שייך דער געזונטקייט פון פיזישע איבונגען, — זיינען דאך דא אזעלכע אין אלע שולן, און קיינער האט ניט וואס אויסצוזעצן קעגן זיי, — אויסער די, וואס ווילן אז זיי זאלן טראגן א מיליטערישן כאראקטער.

עס איז כדאי צו וויסן, אז די מיליטערישע איבונגען אין שולן ווערן אנגעפירט אונטער אויפזיכט פון דעם דעפארטמענט פון פארטיידיקונג, — נים פונ'ם בילדונגס דעפארטמענט. דאס מיניסטעריום פון מיליץ גיט אויס גרויסע סומען געלט אויף מיליטערישע איבונגען אין די שולן, און שטעלט צו פאר דעם צוועק מ י ל י ט ע ר י ש ע אינסטרוקטארן פאר יעדער שול וואס פארלאנגט עס. אפיצערן פון דער ארמיי זיינען עס די, וואס גיבן אכ־טונג אויף דעם גאנצן עסק.

דערפון זעט מען קלאר דעם מיליטערישן כאראקטער פון די דא־זיקע איבונגען, און די זאך איז גאר ניט אזוי אומשולדיק, ווי מען פרואווט זי מאכן.

אזוי לאנג אבער ווי די מיליטערישע טרענירונג וועט געשטיצט ווערן פון דער רעגירונג, וועלן ווייטער געמאכט ווערן פארזוכן צו באווירקן יעדע "סקול בארד" אין לאנד איינצופירן זי אין די שולן. דאס בייז דארף אזוי אטאקירט ווערן ביים ווארצל, — עס מוז אנגעפירט ווערן א קאמף קעגן דעם, אז די רעגירונג זאל שטיצן מיט'ן פאלקס געלט א באוועגונג וואס זוכט איינצופלאנצן אין אונזער יוגנט א מיליטאריסטישן גייסט.

בײ דער טאַטער צו גאַסט

(א בריוו פון לאס־אנדזשעלעס)
פון מ. שאליט

מיר האבן דא איצט געהויבענע געסט. אייגנטלאך פעלן זיי דא קיינמאל ניט אויס. זיי קומען אהער אין די הייסע טעג פון יאר און זיי קומען אין די קאלטע. זיי קומען אהער מייסטענס נאר בענטש ראש־חדש. נאר אזוי גיך ווי זיי באקא־נען זיך מיט די "חיים'ס" פון דער שיי־נער תפילה ווילן זיי שוין פון דאנען ניט אוועק. דערהויפט גלייכט מען דעם חיים שאין בהם בושה וכלימה — דאס לעבן אן שטימונג און אן שאנדע . . .

נאר די אלע גרויסקייטן וואס קומען אהער זיינען נאר, ווי מען זאגט, ביז דעם פרעזידענט. איצט אבער האבן מיר דא דעם פרעזידענט אליין צו גאסט.

מר. און מרס. קולידזש זיינען אהער געקומען כאפן אביסל כבוד און רו, נאך דעם שווערן יאר וואס זיי האבן פאר־בראכט ביי זיך אין קליינשטעטל וואו זיי האבן זיך געמוזט אויסמיישן מיטן פראס־טען פאלק נאך דער גדולה אין "ווייסן הויז" . . .

און זיי זיינען איצט געקומען געוואר ווערן איינע פון די שענסטע טעכטער פון זייער אמאליקער מלוכה איבער וועל־כער זיי האבן געהערשט אבער קיינמאל ניט געזען. וועמעס גוטן ווילן מען האט פארבאטן צו טרינקען און וועמעס בעס־טע איל מען האט אוועקגעשיינקט צו גוטע פריינט . . .

און מיר האבן זיי אויפגענומען ווי גע־העריק. און מיר האבן מיט וואס אויפ־צונעמען. מיר האבן וואס צו ציינן, מיט וואס צו בארימען זיך און מיט וואס צו מאכן דעם באזוך אנגענעם. פון דעם גרויסן ים מיט אלע זיינע "ביטשעס", ביז צו די כל־ערליי שיינע "שטערן" ווערט פאר די געסט געוויזן ווי אין א פאנאראמע אלעס וואס איז שיין און גרויסארטיק. און די קולידזשעס האבן א סך הנאה געהאט פון די אלע זאכן, וועל־כע זיינען ווי א שיינע פאנטאזיע און זיי ווילט זיך פון דאנען גאר ניט אוועק.

און ווען לעצטע וואך האט זיי די "קא־מער פון קאמערץ" מכבד געווען מיט א באנקעט אויף וועלכן אלע גדולים זיינען געווען פארופן האט דער געוועזענער פרעזידענט געבראכן זיין שווייגן און האט געהאלטן א רעדע פון א פינף הונ־דערט ווערטער!

ער האט דערקלערט אז פון אלע פלע־צער וואס ער האט אין זיין לעבן בא־זוכט איז דאס דער איינציקער פלאץ וואו די ענערגיע און גייסט פון דעם אמעריקאנער פאלק האט זיך ארויסגע־צייגט אם שטארקסטן. אין אזא קורצער צייט האט מען דא אזויפיל אויפגעטאן און אלעס מיט אזא גרויסן פארנעם און געזונטער פלאנמעסיקייט. און לאס־אנ־דזשעלעס וועט וואקסן און ווערן מיט דער צייט די גרעסטע און שענסטע שטאט אין אמעריקע . . .

* * *

ווי מען דארף זיך פארשטעלן האט אזא רעדע געמאכט א גרויסן עפעקט און אויב צו דעם וואלט נאך געווען אבי־סעלע לייכטער צו מאכן א לעבן וואלט שוין גאר ניט שלעכט געווען.

דערווייל האבן דא די ארבעטסלאזע געצייגט דאס ריכטיקייט פון דעם גע־זעץ אז צוזאמען מיט דעם וואוקס פון רייכקייט וואקסט אויך די ארעמקייט פראפארציאנעל. און ווען א מאסע פון א פינף טויזנט ארבעטסלאזע האבן זיך א לאז געטאן צום סיטי האל פאדערן אר־בעט און א פארגרינגערונג פון דער שווערער לאגע האט מען זיי אויך פיין אויפגענומען. מען האט זיי דערלאנגט גוטע קלעפ מיט שיינע "כעפ" ווי פאר באלשעוויקעס, קאמוניסטן פאסט. און ווען זיי האבן ניט געוואלט פארט צעגיין זיך מיט גוטן האט מען זיי מכבד געווען מיט עטלאכע גאז באמבעס פון וועלכע דאס געערטע פארזאמלונג האט זיך גוט צעוויינט און אוועק אהיים פארלייכ־טערט . . .

* * *

לעצטן זונטאג האט דאס אידישע לאס אנדזשעלעס געלייגט א ווינקל־שטיין פון דעם נייעם האספיטאל מיט דעם געהוי־בענעם נאמען: "די צעדערן פון לבנון". עס איז א בנין פון א קארגע דריי מי־ליאן דאלאר און עס איז א קרעדיט צום היגן אידנטום.

ביז אהער האט עקזיסטירט א פאר־עלטערטער האספיטאל וואס איז געבויט געווארן מיט צוואנציק יאר צוריק און איז פאר דער צייט געווארן קליין לגבי דער גרויס פון דער איצטיקער באפעל־קערונג. נאר אנשטאט דעם וואס דער אלטער אנשטאלט איז געווען נאענט צום הארץ פון דער אידישער געטא, זייענדיק ניט ווייט פון דער בארימטער "באל הייטס" וואו דאס ביסל אידיש־קייט איז מייסטענס פארפלאנצט, גע־פינט זיך דער נייער האספיטאל אין די בערג פון "האליוואוד" וואו די לופט איז פיל ריינער און געזונטער אבער ניט אזוי צוגעפאסט צו די ספעציעלע אידישע נויטן ווי דער פריערדיקער. די אידישע קראנק קאנען זיך ניט אריינלעבן אין א פרעמדער גויאישער סביבה ווי גוט עס זאל דארט ניט זיין. "בינט מיך אויף אלע פיל און לייגט מיך צווישן מיינע אייגע־נע" — זאגט דער איד און אין דעם איז פאראן א שטיק אמת . . .

נאך דאך וועט דער האספיטאל דער־גרייכט ווערן אויף אייגענע געלטן און ווען עס וועט פארטיק ווערן איז מען זיכער ניט צו האבן קיינע שולדן אויף דעם. דער "קאמיוניטי טשעסט" וועל־כעס איז די צענטראלע ארגאניזאציע פון אלע צדקה אנשטאלטן וועט עס אויס־האלטן מיט אלעס נויטיקעס. ווייל דארטן וועלן זיין א היבשע צאל בעטן פאר ארימע לייט.

די "קאמיוניטי טשעסט" וועלכע האט געהאט געזאמלט איבער דריי מיליאן דאלאר פון די היגע איינוואוינער האט אויסגעהאלטן מיט איבער פיר הונדערט טויזנט דאלאר ספעציעל אידישע אינ־סטיטוציעס. אידן גיבן און אידן נעמען און סיי די געבער און סיי די נעמער זיינען מייסטענס פון דעם באלעבאטישן קלאס, ווייל פאר די ארימע לייט קלייבט מען ערשט באזונדער . . .

נאר ווי עס שטייט דארטן אין דער הייליקער כתובה: "והכל שריר וקים" — אלעס איז אלרייט און רעכט.

וויליאם האווארד טאפט

(ספעציעל פאר "דאס אידישע ווארט")
פון בערנארד פאסטא

דורך דעם טויט פון וויליאם האווארד טאפט האבן די אמעריקאנער אידן פאר־לארן איינעם פון די בעסטע פריינט, וואס זיי האבן ווען עס איז געהאט אין דעם אמעריקאנעם עפנטלאכן לעבן. טאפט האט פארשטאנען די אידן און איז גע־ווען סימפאטיש צו זייערע אידעאלן און שטרעבונגען, בעת ער איז געווען פרע־זידענט פון די פאראייניקטע שטאטן. ער האט אבער ניט ווי די מייסטע שטאטס־לייט אנגעווארן זיין סימפאטיע פאר אידן נאכדעם ווי ער האט פאר־לאזן דאס "ווייסע הויז". פריינטלאך ווי ער איז געווען אלס פרעזידענט צו אי־דישע נויטן, איז ער געווארן נאך פריינט־לאכער צו די אידן נאכדעם ווי עס זיינען פון אים אראפ די פאראנטווארטלאכקייטן פון פרעזידענטשאפט.

געבארן און דערצויגן אין סינסינעטי, דער צענטער פון פארשיידענע אידישע טעטיקייטן, איינשליסנדיק דעם "היברו יוניאן קאלעדזש" און די רעפארם באַ־וועגונג, וואס אייזיק מ. ווייז האט דארט אנגעפירט, איז טאפט נאך אלס יונ־גערמאן געקומען אין נאענטער באריהרונג מיט א גרויסער צאל פון די פראמינענט־סטע פירער פון אמעריקאנער אידנטום. די אוניטארישע קירך וואס טאפט האט באזוכט איז געווען בשכנות מיט דער "סינאגאגע" אין וועלכער דער דינאמי־שער אייזיק מ. ווייז האט געפרעדיקט. טאפט פלעגט דערציילן ווי אזוי זיין פא־טער, וועלכער איז געווען א גלח, פלעגט ביי געוויסע געלעגנהייטן זיך בייטן מיט די בימה'ס מיט דעם ראביי ליליענטאל, אן אנדער פראמינענטער ראביי. די דא־זיקע פריערדיקע סימפטאמען פון אידיש־קריסטלאכן גוטן ווילן האבן געמאכט א טיפן איינדרוק אויף טאפט'ן. אין די דא־זיקע פארבינדונגען מיט אידן בעת זיין יוגנט קאנען מיר געפינען די שפורן פון זיין שפעטערדיקן גוטן ווילן צו די [illegible] פון די פאראייניקטע שטאטן.

דער ערשטער איד וואס האט געשפילט א ראלע אין דער קאריערע פון דעם צו־קונפטיקן פרעזידענט איז געווען גאס קארגער, דער פאליטישער רעפארטער פון דער צייטונג "סינסינעטי טיימז", וואס טאפט'ס ברודער איז געווען איר אייגנ־טימער. קארגער'ס שארף אויג האט דער־זען אין דעם יונגן ריכטער דעם מאן, וואס וועט שפעטער דינען זיין לאנד סיי אלס פרעזידענט און סיי אלס הויפט ריכטער פון סופרים קאורט. אן אינטימע פריינטשאפט האט זיך פארקניפט צווישן קארגער'ן און טאפט'ן, א פריינטשאפט וואס האט אנגעהאלטן ביז דעם טאג פון קארגער'ס טויט.

דורך דער צייט וואס ער איז געשטי־גען אויף דעם לייטער פון פאליטישן דערפאלג, פון דיסטריקט אטארני ביז דעם אמט פון גענעראל־פראקוראר פון די פאראייניקטע שטאטן, האט טאפט פון צייט צו צייט זיך געטראפן מיט אידי־שע פירער פון אהייא, ווי דזשוליוס פליישמאן, אדאלף קאהען און דער על־טערער סיזאנגוד, אבער ערשט ווען ער איז נאמינירט געווארן אלס פרעזידענט פון די פאראייניקטע שטאטן האט זיך אנגעהויבן זיין רעקארד פון וויכטיקער אידישער טעטיקייט אין פארלויף פון זיין קאריערע.

א צאל אידן האבן אים געהאלפן קריגן די נאמינאציע פאר פרעזידענט, וואס רוזוועלט האט שטארק אונטערשטיצט. וויליאם לאעב, דער סעקרעטאר פון פרע־זידענט רוזוועלט, האט ממש ניט גע־רוט כדי צו קריגן דעלעגאטן וואס זאלן אונטערשטיצן טאפט'ן, און דער רעזול־טאט פון לאעב'ס אנשטרענגונג קאן גע־זען ווערן אין דער לייכטקייט, מיט וועל־כער טאפט האט געקראגן די נאמינאציע. אויך גאס קארגער האט געטאן זיין חלק צוגרייטנדיק די "פובליסיטי" ערב דער קאנווענשאן, ווען טאפט איז נאמינירט געווארן. וויקטאר ראזענוואטער, דער טשערמאן פון דער נאציאנאלער רעפוב־ליקאנער קאמיטע, איז ארומגעפארן אי־בער'ן גאנצן לאנד און האט אנגעפירט א גרויסן קאמפיין, שאפנדיק שטימונג פאר טאפט'ס נאמינאציע.

דער הויפט אויפטו פון זיין אדמיני־סטראציע, וואס האט טאפט'ן געמאכט באליבט ביי די אמעריקאנער אידן, איז געווען די שטיצע וואס ער האט געגעבן צו דעם קאמפיין אפצוברעכן די טריטי מיט רוסלאנד אלס רעזולטאט פון דעם, וואס דעם צאר'ס רעגירונג האט זיך אנט־זאגט אריינצולאזן קיין רוסלאנד אמע־ריקאנער אידישע בירגער. באטש טאפטס האנדלונג בנוגע דעם ענין איז אנגע־פרעגט געווארן דורך אזעלכע פראמינענ־טע אידן ווי יעקב שיף און לואיס מאר־שאל, האט אבער קיינער ניט געצווייפלט אין טאפט'ס אויפריכטיקייט.

די פראגע וועגן דער רוסישער טריטי איז שוין געווען א שטרייט פונקט, ווען טאפט איז אין יאר 1908 נאמינירט גע־ווארן פאר פרעזידענט. ווען ער האט גע־האלטן די רעדע ביים אננעמען די נאמי־נאציע, האט טאפט זיך אפגעשטעלט אויף דער רוסישער פאספארטן ־ פראגע און האט זי באצייכנט אלס "עקלהאפט צו די פרינציפן פון אונזער רעגירונג", און האט צוגעזאגט צו באהאנדלען די דאזי־קע פראגע אויב ער וועט דערוויילט ווע־רען. אין צוויי שפעטערדיקע רעדעס האט ער ווידער אויסגעדריקט זיין פאלאנג צו העלפן.

אז זיינע פארשפרעכנס זיינען ניט בלויז פאליטישע רייד איז באוויזן גע־ווארן ווען ער האט אין יאר 1911 איינ־געלאדן יעקב שיף, לואיס מארשאל, מייער סולצבערגער, אדאלף קראוס, פיליפ שטיין, יעקב פרוט, י. וואלטער טריי־בערג, בערנארד בעטמאן און סיימאן וואלף צו א "לאנטשאן" אין "ווייסן הויז", כדי צו דיסקוטירן די פראגע וועגן אפברעכן די רוסישע טריטי. אויף וויפיל עס איז באקאנט איז דאס געווען דאס ערשטע מאל וואס א פרעזידענט פון די פאראייניקטע שטאטן האט איינגעלאדן א דעלעגאציע פון אידן אויף א מאלצייט אין "ווייסן הויז".

נאך דעם "לאנטשען" האט פרעזי־דענט טאפט איבערראשט די דעלעגאציע ווען ער האט פארגעלייענט די באשלו־סן צו וועלכע ער איז געקומען בנוגע דער טריטי, נאך איידער ער האט גע־הערט א ווארט וועגן דעם פון די מיט־גלידער פון דער דעלעגאציע. ער האט ארומגערעדט די גאנצע פראגע, אנגעבנ־דיק די אורזאכן "פאר" און "קעגן" אפ־ברעכן די טריטי, און ער האט ווידער־האלט "ווי שטארק ער איז פאראינטערע־סירט אין דער פראגע". ער האט דער־קלערט, אז די לאגע פארבעסערט זיך און עס איז ניט נויטיק קיין איבערגעאיילטע האנדלונג.

ווען טאפט האט געענדיקט האט ער געבעטן, אז זיינע באמערקונגען זאלן ניט פארעפנטלאכט ווערן, אבער יעקב שיף'ן האבן די רייד, וויזט אויס, פאר־דראסן און ער האט אויסגערופן: "איך וויל, אז מען זאל דאס יא פארעפנטלאכן. איך וויל, אז די גאנצע וועלט זאל וויסן דעם פרעזידענט'ס שטעלונג". לואיס מארשאל האט דאן אויך געענטפערט אויף איניקע פונקטן פון דעם פרעזידענט'ס מיינונגען. עטלאכע טעג נאכדעם האט שיף אין א בריוו געפאדערט א דערקלע־רונג פון דעם פרעזידענט פאר ניט האל־טען דעם צוזאג, וואס ער האט געמאכט בעת דעם קאמפיין. אין דער צייט וואס טאפט איז געווען מיט דער מיינונג אז ער האנדלט אין די אינטערעסן סיי פון די אידן און סיי פון דער אלגעמיינער בירגערשאפט דערמיט וואס ער האלט זיך אפ פון אפברעכן די טריטי מיט רוסלאנד, האבן די פירער פון אמעריקא־נער אידנטום אנגעפאנגען א נאציאנאלן קאמפיין צו ווירקן דורך דער עפנטלאכער מיינונג אויף דעם פרעזידענט און אויף דעם קאנגרעס.

די רעזולטאטן פון דעם דאזיקן קאמ־פיין זיינען געווארן קלאר, ווען דער סענאט און דער קאנגרעס האבן אנגענו־מען רעזאלוציעס, וואס האבן אויפגעפא־דערט דעם פרעזידענט, אז ער זאל לאזן וויסן רוסלאנד אז די טריטי וועט אפגע־בראכן ווערן דעם 1טן יאנואר, 1913. גלייך נאכדעם האט טאפט אנאנסירט, אז ער וועט געבן די אידן א חנוכה ־ מתנה דורכדעם וואס ער וועט געבן רוסלאנד אן אפיציעלע מעלדונג, און ער האט עס טא־קע אויך געטאן.

הויפטזעכלאך א דאנק דעם איינפלוס פון אידישע פירער האט דער פרעזידענט וועטירט דעם פארגעשלאגענעם "דילינג־העם ־ גארדנער" אימיגראציע ־ ביל, וואס האט געפאדערט א בילדונגס ־ עקזאמען פאר אימיגראנטן, און וואס אידן זיינען געווען קעגן דעם. דער וועטא פון דעם דאזיקן ביל אין 1913 איז געווען איי־נער פון דעם פרעזידענט'ס לעצטע אפי־ציעלע אקטן אין זיין אמט, אבער ער האט מיט דעם געקראגן די דאנקבארקייט פון דער גאנצער אידישער באפעלקע־רונג.

אין משך פון די פיר יאר אין "ווייסן הויז" האט טאפט באוויזן זיין פריינטשאפט צו אידן. ווען א יונגער אי־דישער סאלדאט איז דיסקרימינירט גע־ווארן בעת די העכערונגען אין דער אר־מיי, האט טאפט אונטערזוכט דעם ענין און האט געזען אז דער יונגערמאן זאל קריגן זיין פארדינטן לוין.

אין מאי, 1911, האט פרעזידענט טאפט אדרעסירט א מיטינג פון דער וואשינגטאנער אידישער קאנגרעגיישאן צו דער געלעגנהייט פון דעם קאמפיין אויפצושטעלן א מאנומענט צו חיים סא־לאמאן וועגן דער אמעריקאנער רעוואלו־ציע, און זיינע רייד האבן געהאט א גרויסע ווירקונג אויף דעם וואקסנדיקן אינטערעס אין דער קאריערע פון דעם אידישן פאטריאט, וועמען די היסטארי־קער האבן פארנאכלעסיקט. אין 1910 האט טאפט אויך געהאלטן א רעדע אויף דער קאנווענשאן פון די "בני־ברית" אין וואשינגטאן, און אין דעם זעלבן יאר האט ער געשאפן א פרעצעדענט דערמיט וואס ער איז געקומען קיין ניו־יארק צו דעם באל פון "בנות ־ יעקב" (דאוטערס אף דזשייקאב).

טאפט'ס באשטימונג פון אסקאר שטראוס אלס געזאנדטער קיין טערקיי און לואיס איינשטיין אלס געזאנדטער קיין קאסטא ריקא זיינען צווישן זיינע וויכטיקע דיפלאמאטישע באשטימונגען. ביידע באשטימונגען זיינען אויפגענומען געווארן גוט און זיי זיינען אפגעשעצט געווארן. אין 1912 איז טאפט געווען דער ערשטער צו קריגן דעם גאלדענעם מעדאל וואס די "בני־ברית" האבן באַ־שטימט צו דער פערזאן, אן אונטערשייד פון גלויבן, וואס האט אין פארלויף פון יאר אם מערסטן ביישטייערט פאר דעם וואוילשטאנד פון אידן.

אבער ווען אלע זיינע אידישע באשטי־מונגען וועלן פארגעסן ווערן, און אלע זיינע אידישע פריינט וועלן פארשטעלט ווערן דורך דעם נעפל פון דער געשיכטע, און זיינע אנדערע אידישע פארבינדונ־גען וועלן פארשווינדן ווערן, וועט טאפט געדענקט ווערן מיט דאנקבארקייט דורך די אידן פון די אידן פון אמעריקא פאר צוויי זאכן: ערשטנס פאר זיין גלענ־צענדיקן ארטיקל וועגן אידן אין דעם "נא־ציאנאל געאגראפישן מאגאזין" פון יו־לי, 1919, און צווייטנס, פאר זיין באַ־רימטער רעדע וואס ער האט געהאלטן ביי דער "אנטי ־ דעפאמיישאן" (אנטי־

(שלוס אויף זייט 3)

פורים, דער פריילאכער אידישער יום־טוב

א פארשפעקטיטער ארטיקל פון אונזער ירושלים'ער מיטארבעטער פון בן־יקיר

פורים איז פון שטענדיק אן געווען דער פריילאכסטער אידישער יום טוב. **א גאנץ יאר איז דער איד געווען פאר־**יאגט, פארטאן אין ביזנעס, ניט געוואוסט פון קיין גליקלאכער שעה. — איז אימער געווען פארטאן אין דעם גרויזאמען קאמף פאר עקזיסטענץ. אבער ווי נאר עס איז געקומען פורים **פלעגט ער אויפלעבן און זיך פרייען** אויף דער באפרייאונג פון אידישן פאלק פון זיינע אונטערדריקער.

די מצוה זיך אנצושיכורן' פורים ביז מען זאל ניט וויסן דעם אונטערשייד פון צווישן "ארור המן" און "ברוך מרדכי" שטאמט פון די צייטן פון תלמוד. אין מיטל־אלטער פלעגט מען זיך שוין פאר־שטעלן און שפילן די פארשיידענע פו־רים שפילן. שוין א קורצע צייט פאר פורים פלעגן די ישיבה בחורים אוועק־לייגן די גמרות און נעמען "איינשטו־דירן" וואס מען האט געדארפט שפילן אין די פיעסן "מכירת יוסף" "גלית און דוד" "אחשורש און אסתר" און פיל אנ־דערע. די דאזיקע פיעסן זיינען איבער־געגאנגען אין די הענט פון דור צו דור געשריבענערהייט און די מוזיק האט מען ניט געהאט אין נאטן, נאר מען האט איי־בערגעגעבן בירושה פון איינעם צום אנ־דערן. חברה שפילער זיינען ארומגעגאנ־גען פון שטוב צו שטוב, אפגעזונגען די פארשטעלונג וואס פלעגט דויערן לערך א האלבע שעה און דערפאר באקומען עפעס געלט און גוטע זאכן.

די גרויסע רבנים און בעלי מוסר הא־בען אפילו ארויסגעגעבן "איסורים" אויף דעם מנהג צו שפילן אין פורים מיט מאסקעס, אנטאן זיך פרויען קליידער א. א. וו. אבער דאס פאלק, דער המון, האט געקוקט אויף די אלע פארבאטן מיט א גוטמוטיקן געלעכטער און מיט דער צייט האבן אויך די רבנים אנגעהויבן נאכצו־געבן און ווי שולחן ערוך שרייבט דער באקאנטער רב און מקובל ר' משה איס־רעליש, אז "**דאס וואס מען איז זיך** נוהג אנצוטאן מאסקעס אין פורים, און א מאנסביל טוט אן פרויען קליידער, און א פרוי ־ מענער קליידער איז ניט גע־פערלאך ווייל די כוונה איז נאר זיך צו מאכן פריילאך".

די אידן פלעגן זיך דערהויפט זייער פריילאך מאכן אין איטאליען און אין האלאנד און אין די לענדער, וואו זיי האבן ניט אזוי שטארק געליטן פון די ארומי־קע גויאים. דער בארימטער רייזנדער און ביבליאגראף, חיים יוסף אזולאי גיט איבער אין זיין רייזע טאג־בוך "מעגל טוב" די פאלגנדע אינטערעסאנטע שיל־דערונג פון א פורים הוליאנקע אין אמ־סטערדאם אין יאר 1406.

"די גאנצע צייט האט מען פאר־בראכט אין די גאסן, עס איז געווען זיי־ער לעבעדיק און זייער פריילאך. דער גאנצער עולם איז ארומגעגאנגען פאר־שטעלט אין מאסקעס און מען האט גע־הוליעט אלס צוליב דער מפלה פון המ־נ'ען. געפראוועט האט מען א מין קאר־ניוואל איבער אלע גאסן **מיט א גרויסן** טאראראם. און דאס רוב זיינען דאס גע־ווען אשכנז'ישע אידן וואס ציילן זיך אין אמסטערדאם מער ווי 50 טויזנט מאן. און אין דער פרייער שטאט אמ־סטערדאם האבן זיך שוין אונזערע אחינו בני ישראל דערלויבט צופיל, אזוי ווי זיי וואלטן עס טאקע געווען די בעלי בתים פון שטאט און די הערשער פון לאנד.

"פון גאס זיינען מיר אוועק צום אמ־סטערדאמער רב. דארטן האבן מיר געפו־נען א צוגעגרייטן טיש. עס זיינען אויך געקומען די כלי־זמר און אין מיטן האט זיך אוועקגעשטעלט עפעס א בדחן, א ליידאק, און האט נאכגעמאכט די דרשה פון'ם רב, און אנב אויך דעקלאמירט געמיינע גראמען פול מיט ניבול פה. נאכדעם זיינען ווידער אנגעקומען א סך מענער און פרויען זינגענדיק, צווישן זיי א קאפעלע אנגעטאן גלייך צום טאנ־צען און צום הוליען אויף וואס די וועלט שטייט."

אין פוילן און אין ליטע איז געווען א מנהג אויסצוקלייבן פאר פורים א "פו־רים רב" וואס האט געדארפט משמח זיין דעם עולם מיט פארשיידענע נאכגעמאכ־טע "תורה'ס", וויצן, חכמות, און כלו־מר'שט פשטלאך. מען פלעגט ס'רוב דערצו אויסקלייבן א קלוגן לעבעדיקן גע־לערנטן יונגערמאן אויף וועמען מען האט זיך געקאנט פארלאזן, אז ער וועט זיין זאך טאן בשלימות. דעם יונגנמאן, וועל־כען מען האט אין בית מדרש אויסגע־קליבן, האט מען אויפגעהויבן עטלאכע מאל אין דער לופט און אויסגעשריען: "יחי המלך" מען האט אים אנגעטאן א שטריימל, אן אטלעסנע קאפאטע, ארויסגעשארט די פאות וואס ער האט געהאט, און ער איז דערקלערט געווארן אלס רב. לכבוד די "וואלן" האט מען באלד על פי חשבון פורים געמאכט אין בית מדרש א כוסה און מען איז שוין אין א פורים שטימונג.

ווען עס איז אנגעקומען פורים איז דער דאזיקער "רב" געווארן א ריכטיקער מו־של; ער מיט זיינע "אדיוטאנטן", האבן געקערט וועלטן. די יונגעלייט פלעגן גיין אין די רייכע הייזער, וואו מען האט געוואוסט, אז מען קאן דארט געפונען גוטע זאכן, און מען האט אומעטום אויפ־געעפנט די שאפעס און ארויסגענומען די זיסע בראנפנס און ווײנען און קוכנס. און דער "רב" האט אומעטום מיט זיינע חברה־לייט געפראוועט "טיש", זיך אנ־גע'שיכור'ט, געזאגט "תורה", שפיציקע פעפערדיקע חכמות און דער עולם האט זיך געקייקלט פון געלעכטער. א סך פון די דאזיקע חכמות זיינען אפט מאל גע־ווען פיינע סאטירעס, וואס האבן גע־שפרודלט מיט אידישן שארפן וויץ און הומאר.

דער פורים'דיקער פאלקס־הומאר האט אויך געשאפן איניקע אינטערעסאנטע ביכער. דאס מערקווירדיקסטע פורים־וויץ־בוך איז די "מסכת פורים". א נאכ־מאכונג פון דער גמרא. דאס איז א בוך פון לצנות, און געוויינטלאך איז עס פארבאטן אין די ישיבות. אבער אין פו־רים ווען מען איז פריי פון לערנען האבן די ראשי ישיבות זיך געמאכט ניט ווי־סנדיק אויב די תלמידים האבן זיך דער־לויבט אריינצוקוקן אין דעם ספר, וואו זיי האבן אפילו אין פארם פון ליצנות דאך פארטגעזעצט דעם ארט און שטיי־גער פון דער גמרא.

דער מחבר פון דער אריגינעלער "מס־כת פורים" איז געווען ר' קלונימוס בן קלונימוס, וואס האט געלעבט אין די יא־רען 1286 ביז 1328 אין פראוואנס, פראנקרייך. ער האט שטודירט תלמוד, מעדיצין און פילאסאפיע. זיין "מסכת פורים" (געדרוקט צום ערשטן מאל אין וועניעדיק אין יאר 1552) האט שפעטער געפונען פיל נאכמאכער, און אויף דעם זעלבן שטייגער זיינען פארפאסט געווא־רען "מסכת שטרות" (וועגן סוחרים און וועקסלען) "מסכת אמעריקע" (א סא־טירע וועגן אמעריקע) און א. א. וו. די "מסכת פורים" באשטייט פון 4 פרקים לויט'ן מוסטער פון די תלמוד'ישע מס־כתות מיט משנה אלס טעקסט און גמ־רא אלס קאמענטאר. דאס זעלבע מיט דער "הגדה לליל שכורים" און סליחות לפורים, א פאראדיע אויף דער פסח'די־קער הגדה און אויף די סליחות פון ימים נוראים. דער אינהאלט פון די מסכת גוי־פא איז משקה, עסן און טרינקען. דער פאקט, אז אידן האבן א פאר טעג אין יאר ווען זיי זיינען מחויב צו שיכור'ן איז פארגעקומען די אידן אזוי מערק־ווירדיק, אז מען האט שוין געפונען אן אומערשעפלאכן קוואל פון וויצן.

באזונדערס אינטערעסאנט איז דער פורים אין ארץ־ישראל.

אין ירושלים, אין דעם אלטן ישוב וואו עס וואוינען נאך די פארצייטיקע אידן וואס שטאמען פון פארשיידענע לענדער, — פוילישע, ספרדישע, קאוו־קאזער — איז יעדע עדה זיך נוהג צו מאכן אויף פורים א "מענש" פון האלץ. ווען עס קומט פורים הענגט מען אויף דעם דאזיקן "מענשן" און דערנאך פאר־ברענט מען אים מיט געזאנג און גע־שרייען.

אין דעם אידישן קווארטאל אין ירו־שלים איז דאס פירן פון דעם "מענשן" צום פארברענען פשוט א גאנצע פרא־צעסיע. קינד און קייט גייען מיט דער דאזיקער פראצעסיע וואס פירט דעם "האלצערנעם המנ'ען" צום פארברענען.

דער דאזיקער מנהג איז קאנטיק גאר אן אלטער. אין די גניזה פראגמענטן פון פראפ. שעכטער וועלכע ער האט געפו־נען אין קאהירא לייענען מיר:

"דער מנהג פון די פורים טעג איז, אז די בחורים מאכן א גולם אין המנ'ס געשטאלט און לאזן דאס הענגען אויף די דעכער א פיר אדער פינף טעג. אין טאג פון פורים מאכן זיי א שייטער הויפן און ווארפן אריין אט דעם גולם און בעת מעשה שטייען די בחורים ארום און ארום און זינגען, שפילן, און איבער דעם פייער הייבן זיי אויף א שטריק רינג מיט וועלכן זיי שפרינגען דורך דורכן פייער.

דער דאזיקער מנהג איז פון מצרים אריבער אין פארשיידענע אייראפעאישע לענדער. נאר דארט האט מען עס געמוזט אפשאפן, ווייל די גויאים האבן געמאכט בלבולים, אז דאס באליידיקט די אידן דעם גרינדער פון קריסטנטום. אין ירו־שלים איז אבער דער מנהג יא פארבליבן און מען איז אים מקיים, ביז אויף היינ־טיקן טאג מיט גרויס פאראד.

אבער די הויפט שמחה פון פורים אין ארץ ישראל איז אין דעם נייעם ישוב אין תל־אביב. דא ווערט יעדן יאר געפראוועט דער בארימטער פורים קארנאוואל, וואס ווערט געפייערט אין אלע גאסן מיט מאסקן, אסתר־המלכה צוגן, מאסקן בע־לער און וועלכע עס באטייליקן זיך צענ־דליקער טויזנטער אידן, נישט נאר פון ארץ ישראל נאר אויך פון די ארומיקע לענדער.

אין שטראָם פון לעבן

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון דר. ל. כ—ן

(פאָרטזעצונג קומט)

— מעג איך ? — האָט ער ווייטער גערעדט.

זי האָט זיך ניט א קער געטאָן צו אים, האָט זיך איבערגעבויגן איבער דער פאַרענץ פון נאַניק, אזוי ווי זי וואָלט זיך אין דער נאַכט אריינגעקוקט, און שטיל געענטפערט :

— אויב דו מעגסט ? א מאָדנע פראַגע !

— פאַרשטייסט ? . . . איך מיין . . . דו וועסט ניט זיין ברוגז אויף מיר ?

זי האָט נערוועז א לאַך געטאָן.

— דו ווילסט מיר דען באַליידיקן ?

ער האָט געענטפערט :

— איך האָב מורא, אז דו וועסט זיך באַליידיקן, עני . . .

דאַן האָט זי זיך א קער געטאָן צו אים און פאַרוואונדערט אים אָנגעקוקט.

— באַליידיקן ? וואָס ווילסטו אזוינס מיר זאָגן ?

ער האָט א ווײַלע געשוויגן און געריכטערט פאַרטראַכט זיין צינאַר. דערנאָך האָט ער ווידער אָנגעהויבן :

— געוויס . . . . איך פאַרשטיי גאַנץ גוט, אז דאָס אין אביסל צו געוואַנט... איך האָב נעראַרפט זיין איינגער א סך און . . . און . . . אַן אַנדער מענש . . . און א הי־ געבאָרענער אפשר . . . איך ווייס עס. דערפאַר האָב איך מורא, אז דו וועסט זיך באַליידיקן, ווען איך . . . ער איז אַנטשוויגן געוואָרן.

זי האָט דערפילט, ווי דאָס בלוט האָט איר אין פּנים א זעץ געטאָן און פאַר אויפרעגונג האָט זי קוים ארויסגעשטאַמלט :

— ווען דו . . .

און אז ער האָט אַלץ געשוויגן, האָט זי מיט'ן האַרצן ארויסגעשריען : "ספּיק אאוט, דיער ! ספּיק אאוט — דער ארויס ! " און מיט די ליפּן האָט זי נאָך אַמאָל ארויסגעשטאַמלט פאַרשטיקט :

— ווען דו . . . וואָס ? . . .

ער האָט זיך פּלוצלונג אויפגעהויבן פון'ם אָרט און האָט ארויסגערעדט אין א גאַנץ אַנדערן טאָן :

— עני, ווי, א שטייגער, ווען איך זאָג דיר, אז דו געפעלסט מיר ?

דער נייער טאָן האָט איר אביסל צעמישט, ניט דאָס האָט זי דערוואַרטעט פון אים, און ניט אזא טרוקענעם, פאַרמעלן טאָן . . .

— איך האָב דאָס שוין ניט איין מאָל געהערט פון דיר, דזשאַו — האָט זי זיך אָנגערופן און האָט אוועקגעריסן דעם קאָפּ פון אים.

— ווי א שטייגער, ווען איך האָב די חוצפה דיר צו פרעגן, אויב דו וואָלסט וועלן זיין מיין . . . מיין . . . . נ, מרס. ראַבינס ? — האָט ער דערנאָך ארויסגערעדט מיט א שמייכל, שטיקענדיק אין זיך די אויפרעגונג, און ער האָט זיך ווידער געזעצט אויף זיין אָרט, מיט דעם צינאַר אין מויל.

זי האָט געשוויגן. איז נאָך מער ענטוישט געוואָרן, און זי האָט זיך אומגעדרייט צו אים. זיינע ווערטער זיינען געווען אזוי וואַכעדיק און אזוי בלוט אָרים אין פאַרגלייך צו דעם, וואָס זי האָט געפילט. אפילו דאָס וואָרט "ליבע" האָט ער ניט דערמאָנט !

און ווען זי האָט ניט געענטפערט, האָט ער א ווײַלע געוואַרט, דערנאָך האָט ער ווידער ארויסגערעדט, ניט ארויסלאָזנדיק דעם צינאַר פון מויל :

— וועל, וואָס זאָגסטו, עני ? . . .

און דאַן האָט זי זיך מיטאַמאָל אומגעדרייט צו אים און אים לאַנג אָנגעקוקט. דערנאָך האָט זי זיך אָנגערופן :

— זאָג מיר דעם אמת, דזשאַו : דו האַסט מיך ליב ?

ער האָט געענטפערט :

— יאָ, עני, איך האָב דיר ליב . . .

און ער איז צוגעגאַנגען צו אַיר נעענטער און האָט ווייטער גערעדט :

— ביזטו איצט ניט ברוגז ? פילסטו זיך ניט באַליידיקט ?

ער האָט אוועקגעוואָרפן דעם צינאַר און ער האָט אריינגעקוקט איר אין די אויגן. זי האָט ארונטערגעלאָזט דעם קאָפּ און איר אַרץ האָט זיך געצאַפּלט און געצויגן צו אים ווי א בלום קעגן די שטראַלן פון דער זון.

—וועל, עני, שיק מיך צום טייוול, און א סוף ! — האָט ער שטיל ארויסגעמורמלט.

פּלוצלונג האָט זי זיך א ריס געטאָן פון איר אָרט און האָט זיך א וואָרף געטאָן צו אים.

— איך האָב דיר ליב — האָט זי ארויסגעפליסטערט און מיט איר פּנים זיך צוגעריקט צו זיין ברוסט.

איר פּלוצלומדיקער אויסברוך האָט אויף א רגע אים צעטומלט און ער האָט זיך ניט א ריר געטאָן. דאַן האָט ער דערפילט דעם וואַרימען רויך פון איר געזונטן יונגען קערפּער אזוי נאָענט צו זיינעם, און ער האָט זיך א צאַפּל געטאָן.

— איך דאַנק דיר — האָט ער געמורמלט, — ער האָט אויפגעזוכט אירע ליפּן און זיי געקושט, געדריקט זי צו זיך און געשפּירט דאָס רופטענדיק פייער פון איר בלוט אין זיין גאַנצן וועזן....

שפּעטער א ווײַלע איז זי געזעסן צו געדריקט צו אים, איר האַנט אין זיינער, און זי האָט גערעדט, פון גלי ק פאַר'שור'ט :

— האָסטו מיך שטאַרק ליב, — דזשאַו ?

— יאָ, עני, און איך האָף, אז מיר וועלן ביידע גליקלאַך זיין.

— זיכער, דזשאַו. איך בין איבערצייגט אין דעם. דו וועסט מיט מיר גליקלאַך זיין, פון קיין אַנדער זאַך ווי פון דיין גליק וועל איך קיינמאָל ניט טראַכטען.

ער האָט איר די האַנט א דריק געטאָן.

— און איך וועל דיר זייער דאַנקבאַר זיין, עני . . .

— דו ליב נאָר מיר, דזשאַו . . . . ליב מיך, אזוי ווי איך דיר . . .

— ווען איך וואָלט דיר געקאָנט אזוי ליב מיך, אזוי ווי איך דיר . . .

— זי האָט זיך א צאַפּל געטאָן :

— יאָ, יאָ, ווי אַמאָל . . . אזוי ליב מיך, אויב דו ווילסט איך זאָל גליקלאַך זיין — האָט זי פאַר'חלומ'ט ארויסגעפליסטערט . . .

ער האָט זיך אָנגערופן :

— איך וואָלט עס געוואָלט . . .

— דו וועסט מיך ליבן אזוי, דזשאַו... איך בין איבערצייגט אין דעם. מיין ליבע וועט דיינע ארויסרופן. דו האָסט דאָך שוין געמיינט, אז דו וועסט זיך איינגאַנצען ניט קאָנען פאַרליבן, און איצט . . . פאַרליבט, בער באַי, האַ ? . . . נו, טו מיר א קוש ! . . .

ער האָט איר א קוש געטאָן.

זי האָט זיך א כאַפּ געטאָן :

—ניט אזוי . . .

— ניט אזוי . . . איך וועל דיר ווייזען ווי מען קושט.

און זי האָט מיט הענט זיך אים אויפ'ן האַלז געוואָרפן און מיט אירע ליפּען זיך אין זיינע איינגעגעסן און דעם פייערדיקן זאַפט פון זיי געטרונקען מיט אַזאַ גיריגקייט, און אזוי לאַנג, ביז דער אָטעם האָט זיי ביידן פאַרכאַפּט . . .

און דאַן האָט ער געזאָגט מיט א פייכטען גלאַנץ אין די אויגן :

— איך האָב דיר ליב, עני . . .

— און דו האָסט שוין געמיינט, אז דיין האַרץ איז אויף אייביק פאַרפראָרן !

ער האָט געענטפערט :

—אזוי האָב איך געמיינט . . .

— דאַרפסטו מיר ניט דאַנקען דזשאַו?

— איך דאַנק דיר, עני. און איך האָף אז דו וועסט דערפאַר גוט באַלוינט ווערן . . .

— איך בין שוין באַלוינט, דזשאַו, דו ווייסט ? . . .

— וואָס ?

— איך האָב דאָך שוין אויך געמיינט, אז מיין האַרץ . . . פונקט אזוי ווי דו . . . און אויף פון א ליבע...

— דו האָסט געליבט ? ווען ? . . .

— מיט עטלאַכע יאָר צוריק . . . . א קריסט . . . און ווען איך האָב זיך צעשיידט מיט אים, צוליב דעם, מחמת ער איז ניט קיין איד, האָב איך געפילט ווי איך וואָלט זיך מיט מיין לעבן געשיידט . . . קיין זאַך האָט מיר מער ניט אינטערעסירט און קיינער . . . . ווי איך האָב געליטן, דזשאַו, ווי איך האָב געליטן . . .

— דו האָסט אים אזוי שטאַרק געליבט ?

— ביז משוגעת. ווען ער זאָגט מיר דאַן : "שטאַרב פאַר מיר, עני," — וואָלט איך פאַר אים געשטאָרבן. ווען ע ר האָט מיר אָבער געזאָגט : "קום לעבן מיט מיר, עני," בין איך פון אים אַנטלאָפען . . .

ער האָט אריינגענומען איר האַנט אין זיינער און ער האָט איר א גלעט געטאָן.

—אָרימע עני ! — האָט ער מיט וואַרימקייט ארויסגערעדט.

זי האָט זיך א כאַפּ געטאָן :

— אָבער פון דיר וועל איך ניט דאַרפן אַנטלויפן, און דיין ליבע וועט מיך ניט שרעקן, און איך וועל זיך ניט דאַרפן באַהאַלטן מיט איר, אזוי ווי א פאַרברעכער; און פריי וועל איך קאָנען פון דיר טראַכטן און ריידן, דזשאַו ! . . .

זי איז צוגעפאַלן מיט איר שטערן צו זיין האַנט.

ער האָט איר א גלעט געטאָן איבער'ן קאָפּ און דערפילט דעם אָנגענעמען וואַרימען אראָמאַט פון אירע האָר. דאַן האָט ער זיך אָנגערופן :

— אזוי איז עס, עני . . . מיט עטלאַכע וואָכן צוריק האָט זיך מיר דאָס אפילו ניט געחלומ'ט.

זי האָט אויפגעהויבן דעם קאָפּ.

— און מיר אויך ניט, דזשאַו.

— ביזטו גליקלאַך ?

— זייער.

— און דו ?

—יאָ, עני, איך בין גליקלאַך.

— אזוי ווי מיט יענער דזשאַו ?

— דאַן בין איך געווען איינגער, — עני.

זי האָט א טופּע געטאָן מיט'ן פוס און, ווי א נאָכגעגעבן קינד, האָט זי אויסגעשריען :

— זאָג דאָס ניט, בער באַי !

— וואָס זאָל איך ניט זאָגן, עני ?

— אז דו ביסט געווען איינגער. דו ביזט יונג, דו הערסט ? איינגער פון די אַלע באַיעס וואָס איך קאָן.

ער האָט זיך צעלאַכט :

— אַלראַיט.

— איז יענע געווען שיין ? — האָט זי אין א ווײַלע ארום ווידער געפרעגט.

— זייער שיין.

— זייער שיין ? א בלאָנדע ?

— ניין, א ברונעטקע.

— שווארצע אויגן ?

— שווארצע און פייערדיקע.

— דו האָסט ליב שווארצע אויגן ?

ער האָט זיך ווידער צעלאַכט.

— איצט האָב איך ליב גרויע.

— טהעינק יו, דזשאַו — האָט זי זיך אויף צעלאַכט און גערעדט ווייטער :

— און דו האָסט זי שטאַרק ליב געהאַט ?

ער האָט איר אונטערבראָכן :

— בעסער זאָלן מיר ניט ריידן פון טויטע, עני.

— ניין, דזשאַו, זאָג, דערצייל . . . איך וויל וויסן, ווי אזוי דו האָסט אַמאָל ליב געהאַט.

ער האָט געענטפערט :

— אויב דו פאַרלאַנגסט דורכאויס...

(פאָרטזעצונג קומט)

די עקאָנאָמיעס דערמעגלאַכט דורך דער פּראָדוקציע פון איבער 1,300,000 פרידזשידיירס האָט געמאַכט פרידזשידייר פריזיון אזוי ניידעריק אז יעדער מאָדעל אין אן ארויסצייגנדיקער ווערט אין פאַרטרעט א גוואַלדיק גרויסע איינשפּאַרונג צו דעם קונה. זעט די נייסטע פרידזשידיירס אין אונזער שאַורום.

FRIGIDAIRE SALES CORPORATION
Winnipeg, Man.

FRIGIDAIRE
דער שטילער אוטאָמאַטישער רעפרידזשידייטאָר

זעט וואָס

$10.50

וועט טאָן

א פאַרקער דואָפּאָלד דעסק סעט מיט א דאָבל דיוטי פען

פען גאַראַנטירט פאַר'ן גאַנצן לעבן

פאַר בלויז $10.50 קאָנט איר איצט קויפן די דאָזיקע פאַרקער סטרימליינד פאַרענדערטע דואָפּאָלד דעסק פען, איינשליסנדיק א באַוועמען אניקס בעיס צו האַלטן עס. און א פאַקעט קעפּ מיט א קלעמ צו ענדערן עס צו א פאַקעט פען צו יעדער צייט ווען איר פאַרלאַנגט עס.

פאַרקער דואָפּאָלד, א פען וועמעס האַנט־געשליפענער, העכסטגלאַטער, ספּעציעל אויסגעאַרבעטער שפּיץ עענטפערט מיט א דרוק־

THE PARKER FOUNTAIN PEN COMPANY, Ltd.
350 Sorauren Ave., Toronto 3, Ontario

די זעלבע פען און דער זעלבער שפּיץ — אימער די וועלבע איר גלייטט

אין אייער פאַקעט

אויף אייער דעסק

2 פענעס פאַר'ן פרייז פון איינער. ארונטערנעמענדיק די טייפערד פען און ענדערט עס צו א פאַקעט פען, אדער צו נעבנדיק א "טייפער" צו פאַרקער'ס פאַרקעס פען מאַכט עס א דעסק פען. פאַרקעס אויסטשליסלאַכע פאַרענדערונג פיטשור ניט אייך א "דאַבלדיוטי" פען.

נוצט פאַרקער דואָפּאָלד מינט אין פאַרקער דואָפּאָלד פענעס

Parker Duofold

פאַרקער פאונטען פענס און סעטס — צו פאַרקויפן אין דעם איטאָן סטיישאָנערי סעקשאָן, מיין פלאָר

THE T. EATON Co LIMITED

מיר פאַרקויפן פאַרקער פענס און פענסילס

MITCHELL-COPP LTD.

328 Portage Ave., cor. Hargrave

אונזער סטאָק פון פאַרקער פענס, פענסילס און דעסק פענס איז קאָמפּליט

HENRY BIRKS & SONS
LIMITED

BIRKS BUILDING, PORTAGE AVE. AT SMITH ST.

דימענטן סוחרים פאַר איבער פופציק יאָר — גאָלדשמידן — זילבערשמידן

D.R. Dingwall LIMITED WINNIPEG

PORTAGE AT GARRY

און זעלבסטפאַרשטענדלאַך אין

פאַרקער פענס, פענסילס און דעסק סעטס
איצט אויף דער אויסשטעלונג

Ashdowns
CANADA'S FINEST HARDWARE

קאָטלערי דעפּאַרטמענט מיין פלאָר

טעלעפאָן 846 244

אין דער נאָרט ענד — קויפט אייער פאַרקער פען אין

שיינים דראַג סטאָר

842 מיין סטריט טעלעפאָן 56 213

ברייטער אויסוואַל פון מאָדעלן און קאָלירן — מיר דעליווערן

וויליאַם האַווארד טאַפט

(שלוס פון זייט 2)

פאַרלוימדונג) ליגט אין שיקאַגאָ אין יאָר 1920.

אין דעם ארטיקל אין דעם "נאַציאָנאַלן געאָגראַפישן מאַגאַזין" האָט טאַפט באַהאַנדלט באַריכות דעם פּראָגרעסיוון קאַמף וואָס די אידן האָבן אָנגעפירט פאַר ציוויליער גלייכהייט, מיט סימפּאַטיע און פאַרשטענדלאַכקייט האָט ער דאָרט געמאָלן א בילד פון דעם כאַראַקטער פון אידן, ווי בלויז א קליינע צאָל ניט־אידן האָבן דאָס וועגן־עס־אין געטאָן. מיט גרויס פאַרזיכטיקייט און פיינער אָפּשאַצונג צייכנט ער דאָרט אָן די ביישטייערונגען פון אידן צו דער ציוויליזאַציע, דערנאָך וועגן דער אידישער געשיכטע, און פירט אויס, אז ירשת קומט דעם אידן ניט בלויז ווי א חוב, נאָר עס איז אַן־עכט צו קריגן. ער דערמאָנט אויך אז אין 1917 האָט ער ווערקלערט, אז עס איז דער חוב פון יעדן איינעם צו אַרבעטן פאַר דער אידישער עמאַנציפּאַציע אין מזרח אייראָפּע, ווען די מלחמה וועט זיך ענדיקן.

די באַרימטע רעדע פון 1920 האָט טאַפט געהאַלטן ווען הענרי פאָרד'ס "דיר־באַרן אינדעפּענדענט" האָט פאַרשפּרייט גיפטיקע און אַנטיסעמיטישע פּראָפּאַגאַנדע. טאַפט האָט פאַרדאַמט דעם אַנטיסעמיזם אלס פאַרדאַרבן, אומאַמעריקאַנישן און בייזווילן און האָט זיך ספּעציעל אויסגעריקט קעגן הענרי פאָרד'ס ארטיקלען אין דעם "דירבאָרן אינדעפּענדענט". ער האָט רואיק און קלוג אונטערזוכט די "באַשולדיקונגען" וואָס פאָרד האָט געמאַכט אויף אידן און ער האָט זיי דערקלערט אלס אומבאַגרינדעט און אומבאַגלויבט. ער האָט דערקלערט אז די אידישע פראַגע באַשטייט ניט אין באַשיצן זיך קעגן אידן, ווי דער "דירבאָרן אינדעפּענדענט" האָט געוואָלט האָבען, נאָר פאַרקערט, אין באַשיצן די אידן אַליין. טאַפט האָט אָן שום קוועטשלערייען פאַרדאַמט די טרויעריק־באַרימטע "פּראָטאָקאָלן פון די זקני ציון", און האָט זיי באַצייכנט אלס "בבא מעשיות" פון באַראַן מינכענהויזען. ער האָט אונטערשטראָכן, אז עס איז ניט פאַראַן די מינדסטע אורזאַך פאַר אַנטיסעמיטיזם אין די פאַראייניקטע שטאַטן. דער אַנטיסעמיטיזם, האָט טאַפט געזאָגט, איז א "שערלאַכע און א ווילדע פלאַנץ", וואָס מוז אויסגעוואָרצלט ווערן. "און יענע וואָס ווילן זי ווידער פאַרפלאַנצן, דאַרפן פאַרדאַמט ווערן דורך דער עפנטלאַכער מיינונג". טאַפט'ס נאָמען איז געווען דער ערשטער אויף דעם צעטל פון 110 פּראָמינענטע אַמעריקאַנער קריסטן, וואָס האָבן פאַרדאַמט די "פּראָטאָקאָלן".

דער טויט פון אזא מאַן ווי טאַפט איז א גרויסער פאַרלוסט פאַר דעם אַמעריקאַנער אידנטום. אין גוטע צייטן האָבן אידן צענדליקער גוטע פריינט, אָבער אזא פריינט ווי טאַפט איז געווען אין משך פון זיין לאַנגער און גרויסער קאַריערע וועט זיין שווער צו פאַרבייטן.

("איטא")

פיינטינג

גוטע אַרבעט — מעסיקער פּרייז
פאָנט גלייך

MAX GORDON
484 FLORA AVE.

Doctors' Directory דאָקטוירים

IN ALPHABETICAL ORDER

דר. ס. דזש. בערמאַק, 834 מיין סטריט אפּיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK	51 250	53 578
דר. דזש. ברענער, 367 סעלקירק עוועניו אפּיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30 DR. H. D. ISAACS & DR. J. BRENER	54 107	54 107
דר. נאָרמאַן בוק, 414 באַיד בלדג. אפּיס שטונדן 2—6 און ביי אפּאַינטמענט. רעז סוויט 3 עבער אפּטס. מאָנטעג און אייקינס DR. NORMAN BOOK	55 076	86 115
דר. א. גוטמאַן, 5—304 עוועניו בלאָק 265 פּאָרטעדזש עוועניו אפּיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אפּאַינטמענט DR. A. GUTTMAN	53 422	26 947
דר. ס. דזשאַוויש, 404 באַיד בלדג. שטונדן. 11—12 און 3—6 און ביי אפּאַינטמענט DR. SIMON JAUVOISH	54 429	22 717
דר. ל. הענעל, 652½ מיין סט. (צווישן הענרי און לאַנגאַן) 473—59 אפּיס שטונדן 11—12, 2—6 און ביי אפּאַינטמענט DR. L. HENNELL, L.R.C.P. (London) M.R.C.S. (England)		23 272
דר. ה. הערשפילד, 576 מיין סט., קאָר. אלעקסאַנדער עוו. אפּיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD	51 162	26 600
דר. כ. א. וויקטאָר, קאָר. סעלקירק און פאָלטאָר (איבער דער באַנק) אפּיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR	51 772	52 744
דר. ה. יאַפע, ב.א. ב.ס.סי. ל.מ.סי.סי (דר. דזש. פ. דזשאַרדזש און דר. ה. יאַפע) אפּיס: 739 סעלקירק עוועניו. שטונדן 2—5.30 און 6.30—8 DR. J. P. GEORGE & DR. H. JAFFE		52 571
דר. א. מאָיס, סט. דזשאַנס בלאָק, פּרינטשאַרד און מיין אפּיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9 DR. A. MOYSE	52 278	53 720
דר. י. פּערלמאַן, 291 באַראָוס עווע., קאָר. טשאַרלס אפּיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN	53 181	53 181
דר. י. בן דוד פעלדמאַן, 613 באַיד בלדג., שטונדן 3—6 רעז. 396 סעלקירק עווע. DR. J. BEN-DAVID FELDMAN	55 771	23 593
דר. ס. קאָבריגסקי, סוויט 2 קראַמפּ בלאָק (מיין און דאַפערין עווע.) אפּיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY	51 968	54 866
דר. מעקס ריידי (עקס רעי) 283 פּאָרטעדזש, קאָר. סטיס (100 סאַראַנסאָ דזשעג. פּראָסט בלדג.), לענג איטאָנס שטונדן: פון 2—6 אוונט און ביי אפּאַינטמענט DR. MAX RADY	49 763	24 480
דר. סעם ראָדין, ראַיאַל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אפּיס שטונדן פון 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN	52 614	53 915
דר. א. ל. שובין, אפּיס שטונדן 11—12 און 2—6 אפּיס: בענק אָף קאָמערס בלדג., מיין און אלעקסאַנדער רעזידענס: 414 סטעלא עווע. DR. A. L. SHUBIN	59 473	88 916
אויגן, אויערן, נאָז און האַלז דר. י. ה. בעקמאַן, 800 באַיד בילדינג DR. J. H. BECKMAN	51 848	28 281
דר. ד. מ. דזשענאָף, 2-830 סאַמערסעט בלאָק DR. D. M. GENOFF	51 359	24 465

Dentists Directory דענטיסטען

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סט. קאָר. סעלקירק DR. I. BEN EZRA, B.A.	41 652	51 560
דר. מ. א. ברעגמאַן, סוויט 1 סט. דזשאַנס בלאָק., 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN		53 720
דר. ס. אי. גרינבערג, 414 באַיד בילדינג. DR. S. E. GREENBERG.		86 115
דר. ס. טשוירטשיל, סוויט 1, מעריק בלאָק, 972 מיין סטריט. DR. S. H. CHURCHILL		56 056

"אידישע העלדן"

(פארטזעצונג)

ווען די מלחמה האט אויסגעבראָכן, אין לידיא סאכאראווא, ווי פילע אנדערע מיידלאך פון דער העכסטער אריסטאקראטיע, געגאנגען אין דער מלחמה אלס שוועסטער פון הייליקן קרייץ.

אבער זי איז געווען פיל ערנסטער אין איר טרויעריקער ארבעט, ווי די אנדערע מיידלאך פון איר גראד. זי האט זיך מיט לייב און ליבע איבערגעגעבן צו העלפן די פארוואונדעטע. און גליקלאך זיינען געווען די אומגליקלאכע וועלכע זיינען געקומען אונטער איר אויפזיכט, דען אויב זי האט זיי זאגאר ניט געקאנט העלפן, האט זי אבער פיל דערלייכטערט זייערע שמערצען דורך אירע טרייסט ווערטער און פריינטלאכקייט.

ווען מען האט געבראכט דעם באוואוסטלאזן מאיר מארגאלים אין דעם פעלד לאזערעט האט לידיא סאכאראווא אים אפגעוואשן דאס פארטריקנטע בלוט פון זיינע וואונדן און ארויפגעלייגט דעם פארבאנד.

און זייט דאמאלסט פלעגט זי אים שיינקען איר גאנצע אויפמערקזאמקייט. זי האט מזיך קיינמאל ניט אפגעגעבן קיין רעכענונג, אבער זי האט געפילט א שטארקע סימפאטיע צו אים און עס האט איר גארניט געארט, וואס ער איז א איד.

און א דאנק אירע באמיאונגען און איר אויפאפערונגען, איז מאר מארגאלים אין א וואך ארום זייט ער איז געבארכט געווארן אין לאזארעט, געקומען צו זיך.

ער איז נאך געווען שוואך, זייער שוואך, די אפעגע וואונדן זיינען נאך ניט געווען פארהיילט, אבער ער איז געווען ארויס פון געפאר.

ווען ער האט געעפנט די אויגן האט ער פארוואונדערט זיך ארומגעקוקט.

ער איז געלעגן צווישן א גאנצע רייע בעטלאך, אויף וועלכע ער האט געווען גאנץ בלייכע אדער זואקס - געלע מענשלאכע פנים'ער. פילע זיינען געלעגן אומ-באוועגלאך, אזוי ווי פארגליווערט אין טויט; אנדערע ווידער זיינען געווען פארקרימט פון שרעקלאכע שמערצן.

און אלע, וועלכע זיינען דא געלעגן, זיינען געווען יונגעלייט אדער מענער אין מיטעלע יארן, אלע סאלדאטן, וועלכע זיינען נען פאראומגליקט געווארן אין דער מלחמה.

און דערפאר איז מאיר מארגאלים געווען איבערראשט אלס ער האט דערזעען אויף א בעטל לעבן זיך אן אלטן, גרייז-גרויען אידן מיט א לאנגער, שניי-ווייסער באָרד.

— ווי קומט דער אלטער איד אהער? — האט מאיר זיך געוואונדערט, — אויך געפאלן אין מלחמה?

דער זקן האט אים אנגעקוקט מיט פריינטלאכע בליקן און האט געזאגט:

— מיר פרייט זייער, יונגערמאן, וואס איר זייט ארויס פון געפאר. איך ווייס, איר זייט א יהודי!

— און ווער זייט איר? — האט מאיר געפרעגט מיט א שוואכער שטימע.

— מען רופט מיך ר' שמשון ר' יר דעל'ס פון לאצק!

מיר מוזן זיך אפשטעלן דא און אומקערן צו דעם אלטן פאפ, וועלכן מיר האבן איבערגעלאזט, ווי די לעזער געדיינקען, רערן מיט דעם אידן לעווי.

קאפיטל 27

גאנץ צעטומלט און אזוי ווי צוגעשמידט צו זיין פלאץ איז דער אלטער פאפ אנאפאן געשטאנען א לאנגע צייט נאכדעם ווי דער דארער לעווי אז אפגעפירט געווארן צוזאמען מיט די איבעריקע קרינגס געפאנגענע.

וואס האט אים דער יונגערמאן דערציילט?

גיטל, די אומגליקלאכע גאליציאנער אידישע מיידל, וועלכע איז געווען געפאנגען ביי אים אין לאצק, די איינציקע וועלכע קאן אויפרעכן דאס געהיימניס פון זיין לעבן און וועלכע קאן אים דערקלערען וועגן יענער פאטאגראפיע — די דאָזיקע מיידל איז איצט אין א קאטוילישן קלויסטער וואו זי ווערט געהאלטן א געפאנגענע ביי די נאנעס?!

דער אלטער פאפ האט אין דעם דאזיקן אויגנבליק ניט געוואוסט וואס ער זאל טאן? צו זאל ער זיך פרייען וואס גיטל איז געפונען געווארן, צו זאל ער באווייזען איר שיקואל, וואס זי איז אוועקגעריסן געווארן פון איר היים, פון איר פאמיליע און ווערט ארומגעשלעפט אין געפיינגענשאפט צווישן לומפן און באנדיטן?

און פארוואס לייד'עט זי, די דאזיקע אומגליקלאכע עאידישע מיידל? און פאר-וואס לייד'ן זיי אלע? פארוואס איז דער דארער לעווי אוועקגעשיקט געווארן אין סיבירישע מינעס ווי א קאטארזשניק? און באכראך?

די טראגעדיע פון דעם דאזיקן יונגערמאן, וועלכער איז משוגע געווארן פון שמערצן אין דעם אויגנבליק, ווען ער האט זיך דערוואוסט, אז ער, א איד, האט דער שאפן און מלחמה אז אנדער אידן — די דאזיקע טראגעדיע האט אויף דעם אלטן פאפ געמאכט א באזונדערס שטארקן איינדרוק.

א, ווען אלע וואלטן געפילט ווי דער דאזיקער איידעלער יונגערמאן, וואלט קיין ברודער מארד ניט פאסירט! קיינמאל וואלט קיין מלחמה ניט פארגעקומען!

(פארטזעצונג קומט)

דיזראעלי — אין רידזשענט

אלעמען איז באקאנט דער נאמען פון דיזראעלי. דער גרויסער אידישער שטאטסמאן אין איינגלאנד, וועלכער האט מיט זיין וויט זעענדיקן בליק געהאלטן דערגרייכן דעם סוגיע קאנאל פאר איינגלאנד.

"דיזראעלי", איינע פון די אינטערעסאנטסטע און רייכסטע רידזדיקע בילדער, ווערט געוויזן היינט, מאנטאג אין רידזשענט טעאטער. אין דעם דאזיקן בילד ווערט אפגעשפילט די געשיכטע און עפיזאדן פון דיזראעלים קאריערע.

בענדזשאמין דיזראעלי איז געווען דער ערשטער איד צו דערגרייכן דעם כבוד צו ווערן פרעמיער מיניסטער פון איינגלאנד.

דזשארדזש ארלים שפילט די ראָל פון "דיזראעלי" דאָס דאזיקע בילד האט געמאכט א רושם אין דער מואוי וועלט, אבער באזונדערס איז דאס דאזיקע בילד אינטערעסאנט און באלערנד פאר אידן. דאס בילד איז א שטיק געשיכטע וואו עס ווערט אפגעשפיגלט דאס לעבן פון איינעם פון די גרעסטע אידן. זעט עס היינט אין רידזשענט טעאטער. איר וועט זיין העכסט צופרידן.

אין קווינס טעאטער

מיטוואך אונט דעם 19טן מארט, וועט פארקומען דער בענעפיט פון פלארענס וויינס, אין קווינס טעאטער. צו דער געלעגנהייט פירט זי אויף — "די קליינע גנב'טע", קאמעדיע דראמע אין דריי אקטען מיט געזאנג.

פאר דער קרעצער צייט וואס זי שפילט אין קווינס טעאטער, האט זיך פלארענס וויינס באליבט געמאכט ביי די קווינס טעאטער פאטראניזירער, און עס איז צו דערוואַרטן אז אלע וועלן קומען אין מאסן צום יום-טוב פון דער בענעפיציאנטן און זיי וועלן צוזאמען מיט איר פייער זאיר ערשטן ערן-אונט אין וויניפעג.

(::)

אין פעלעם טעאטער

"די קענערי מווידער קיים", א ריידנדיק און טאנצנדיק-מיסטעריעז בילד, מיט ווילאם פאוועל און דזשיימס האל אין די הויפט ראלן, ווערט געשפילט היינט אין פעלעם טעאטער.

די "קענערי מ ו י ר ע ד ר קיים", אין איינע פון די שפאנערדסטע בילדער, פול מיט שפרודלדיקע מאמענטן וואס רוי-פען ארויס גרויס אינטערעס. עס ווערט אויך געשפילט א ריידנדיקע קאמעדיע און פאקס נייעס. זעט עס אין פעלעם טעאטער

(::)

פעלער אויסבעסערונג

אין דער באגריסונג לעצטן פרייטאג, פון מר. הערי גרינבערג, 333 געריי סטריט צו די "דזשיימס ריי'וואַרקס", איז דורך א טעות פארפעלט געווארן די ווערטער — "מערטשאנט טיילאר". עס האט געראדפן זיין נעדרוקט: "הערי גרינבערג, מערטשאנט טיילאר".

ווען אין סאסקאטון
שטייט אין
WINDSOR HOTEL
1st Ave. and 20th St. E.
הייסע און קאלטע וואסער
יוראָפּייאישער פּלאן. באקוועמע רייטס
רוד עליס, איינטימער

BOSTON HAT WORKS
אין טאָג באַדינונג
ליידיס און דזשענטס פעלט העטס אין קעפס נערייניקט, געבלאקט און רעמאדעלט.
מיר קומען נאך דעם און מיר דעליווערן עס צוריק.
566 מיין סט. טעל. 25 623

היינט אויף דער ראדיא

CKY
וויניפעג
7.00—קאנצערט שטונדע.
8.00—אימפּיריאל טשיין פון טאראנטא.
10.00—פיטשור.

CNRW 780
וויניפעג
7.00—פארט גערי האטעל דינער מוזיק.

CJGX 650
יארקטאן
7.15—פארמערס פרייריי ראדיא שעה.

CJRW 499.7
פלעמינג
5.40—מוזיק.
6.00—אנקל פיטער.

KDKA 980
6.00—פיטסבורג, פארשייד. פראגראם.

WHK 1390
7.00—קליוולאנד. פארשייד. פראגראם.

WOW 590
7.00—אמאהא. שטימע פון פיירסטאן.

WCCO 810
8.00—מינעאפאלים. אפערא.

WBBM 770
8.30—שיקאגא. קלאסיקס.

WTAM 1070
8.30—קליוולאנד. מאטארס פארטי.

WMAQ 670
9.00—שיקאגא. באנד פראגראם.

WLW 700
9.00—סינסינאטי. האמילטאן קאנצערט.

WGN 720
10.30—שיקאגא. ארקעסטער. פארשייד.

WMAQ 670
10.30—שיקאגא. פארשייד. פראגראם.

KSTP 1460
11.00—סט. פאול. וואדעוויל.

WLW 700
11.00—סינסינאטי. ארקעסטער, געזאנג.

WMAQ 670
11.00—שיקאגא. טאנץ מוזיק.

NEW PALACE THEATRE
היינט, מארגן און מיטוואך
"די קענערי מווידער קיים"
אויך ריידנדע קאמעדיע, פאקס נייעס
(דזשענעראל)

REGENT
MAIN ST., NEAR LOGAN
נאָטיס
נייער איינטריט פריין אין
רידזשענט טעאטער
דערוואקסענע
יעדער סיט — צו יעדער צייט
25c
ריידנדיקע בילדער
מיר רופן ארויס די קאמפּעטישאן אין דער רעפּראָדוקציע פונם קלאנג

היינט צום לעצטן מאָל
דזשאָרדזש ארלים אין
"דיזראעלי"
א דורכאויס ריידנדיק בילד

סילקענע זאָקן
האלב פרייז
טשאנג לי סילק פרעזערווירונג
שנייט אייערע זאקן בילם אין צוויי און נאך מער.
לאזט אונז דאס איבערצייגן
באקס, 25ס. ביי מעיל, 35ס.
NORTHLAND CHEMICAL CO.
614 Somerset Bldg. Winnipeg
פרויען קענוועסערס פארלאנגט

הנני משתתפים בצערם העמוק של מר. ומרת ח. לעוויטין על הלקח מהם בתם אהובת ליבם
פיינע חיה
מר. ומרת מ. חזטורן

פייגע חיה לעוויטין ע"ה
מיר דריקן אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיל צו אירע עלטערן און דער גאנצער פאמיליע אויף דעם פארלוסט פון זייער ליבער טאכטער און שוועסטער. מיר ווינשן אייך אלעמען גע-טרייסט צו ווערן און איר זאלט מער פון קיין צער ניט וויסן.
פון פריידינס,
שוירלי און ליליאן לואיס

פייגע חיה לעוויטין ע"ה
צו די עלטערן און דער גאנצער פאמיליע דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער גרויסן פארלוסט פון זייער ליבער טאכטער וועלכע איז אפגעריסן געווארן פון זיי אין אירע סאמע בליענדיקסטע יארן. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.
מר. און מרס. מ. פעסיקאָוו
1800 לאגאן עווע.

Classified Section קלאסיפייד סעקשען

ספעציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג

איין מאל, 5 ס. פער "אייטם"		פאר 3 מאנאטן,	$2.15 "
פאר א וואך, 20 ס	"	פאר 6 מאנאטן,	$4.00 "
פאר א מאנאט, 75 ס.	"	פאר 1 יאר,	$7.50 "

:: צו פארקויפן :: FOR SALE

מארטש בארגענס

א פולי מאדערן דאבל הויז, רענט $70 א מאנאט, אין א גוטן לאקיישאן, נאענט צו מיין סטריט. שטענדיק פאררענט. פריין $4.500. א גרויסער סנעפ.

א 8 רום פולי מאדערן הויז, אוק פלארס אוק פיניישינג, פייער פלייס, הייסע וואסער באהייצונג, גאראדזש, 50 פוס לאט, אין באראוס עווע. ערשטער בלאק פון מיין סטריט. פריין $5.000. א גרויסע מיצאה.

33 פוס לאט אין פאלסאן עווע, איסט פון מיין סטריט. פריין $550.

50 פוס לאט אין מאקריי עווע, איסט פון מיין סטריט, פריין $1.800.

50 פוס לאט אין קאטידראל עווענוי, ערשטער בלאק פון מיין סטריט. פריין $1.500.

געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט. אינשורענס פאר אלערליי צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 53

ספעשל גאראנטירטע פרישע אייגס צו פארקויפן. האלסייל און ריטייל, בעסטע צופרידענהייט אין פריין. וועגן צו מר. שווארץ, 278 באראוס עווע. פאָן 54 900.

צו פארקויפן א 6 רום קאטעדזש, פול מאדערן, זייער ביליק. זיך ווענדן אין 379 מעגנוס עווענוי.

צו פארקויפן א בויאיק מעסטא סיקס קאר גאראנטירט אין בעסטן צושטאנד, בלויז 21.000 מייל געפאָרן. זעקס גוטע טייערס, א טראנק אין די בעק. זייער ביליק, ווענדן אין 418 רעדוואוד עווע. טעלעפאָן 358 53.

קאלעדזש עווענוי

איינגנטימער פארט אויעק צום "קאוסט" און מיר זיינען אוטאָריזירט צו פארקויפן זיין היים וואס אין געבייט פאר אים אליין און אין קיינמאל פרייער ניט אנגעבאטן געווארן צו פארקויפן. דאס הויז באשטייט פון א ליוויינג רום, דען, דייניינג רום מיט אן אפענעם פייער פלייס, קיטשן און פענטרי. אפסטערס 3 בעדרומס, באזונדער באד און טאיליעט, סליפינג באלקאני. הייסע וואסער באהייצונג, מייפל פלארס און אוק פיניש אינזון. גאראדזש און גרויסער לאט. הויז אין ערשט קלאסיקן צושטאנד און א ריכטיגע היים. מיז האבן גוטן קעש פעימענט. פאר פריין, טערמס און ווייטערדיקע איינצעלהייטן זיך ווענדן צו
BLACK & ARMSTRONG
200 Toronto General Trusts Bldg.
Telephone 22 394

צו פארקויפן א וואודראו וואש מאשין, ביליק, אין ערשט קלאסיקן צושטאנד. טעלעפאָנירט 727 28.

שטייט — קוקט — בילדערס!

40 ערשט קלאסיקע 33 פוס לאטס סאוט פון פארטעדזש. קאן פארקויפן אין בלאק אדער סינגל לאטס צוצופאסן דעם קונה.
BOYLE-BOWLES REALTY CO.
205 Kensington Bldg.
Ph. 24 061; Res. 45 228

נעשעפט _ געלעגנהייטן Business Opportunities

מאנופעקטשורינג, ענגליש שפּרעכנדער יונגערמאן פארלאנגט אלס פארטנער, גוט ביינענדער געשעפט. $4.000 קעש נויטיג. וועט זיכער מאכן איבער $300 א מאנאט. דריי גודס, אלבערטא שטעט, סייל, $20.000 א יאר, זייער קליינער סטאק און פיקסטשורס. רענט בלויז $15. א געשעפט אזאם מען קאן זיין זיכער מיט דערפאלג.

גראסערי און בוטשער. גאליציאנער געגענט, סטאק און פיקסטשורס $1.750. רענט מיט באקוועמע 5 רומס, $40. אן אלטער גוטער געשעפט.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט
ח. פערלמאן, י. יאן, נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

זייער א גוטע דזשענעראל סטאר אין א גוטער שטעט אין סאסקאטשעוואן מיט פארקויפט ווערן ווייל דער איינגנטימער האט אן אנדער ביזנעס צו אטענדן. סטאק ארום 11.500, פיקסטשורס $1.000. א גוטער מאן מיט $4.000 אדער $5.000 קאן עס הענדלען און מאכן זייער גוט. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 7664.

א ערשט קלאסיקע דעליקאטעסן, מיט באלד פארקויפס ווערן. זייער א גוטער געשעפט. איינגנטימער מיז פארקויפן ווייל אן אנדער ביזנעס נעמט אויעק זיין גאנצע צייט. די דעליקאטעסן סטאר איז זייער א גוטע ביזנעס און מען קאן דאס איבערצייגן. זיך ווענדן צו
SAM MAGID
287 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.

צו פארקויפן א דזשענעראל סטאר צו 65 סענט אויפן דאלאר. גוטער פארמער דיסטריקט. איך פארקויף דערפאר ווייל איך פארלאז קאנאדע. סטאר און ליוויינג רומס צו פארראנטן ביליק. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט, באקס 7689.

ארבעטער _ פארלאנגט HELP WANTED

פארלאנגט א באַ מיט עקספּיריענס פאר א דזשענעראל סטאר. ענגלישער טרייד. שרייבט וויפל געהאלט דערווארטעט צו
A. B. WINOGRAD
Cabri - Sask.

פארלאנגט א קלערק פאר א קלאדינג סטאר אין מוס דזשא. נאר א מאן מיט ערשט קלאסיקער דערפארונג און גוטער רעפערענס זאל זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 7661.

אדווערטייזט אין "דאס אידישע וואָרט" — עס וועט זיך אייך באצאלן

:: צו פאַרראָענטן :: FOR RENT

3 אדער 4 רום סוויט צו פארראנטן אין א פיינער הויז מיט א טעלעפאָן. זיך ווענדן 376 מעגנוס עווענוי.

צו פארראנטן סטאר און 4 רום סוויט צווישן מען אין 390 סעלקירק עוו. מ'קאן עס אויסרענטן דעם ערשטן אפריל. סטים באר-ייצט, פולי מאדערן. לוינדזיקע הייסע וואסער צו יעדער צייט. גרויסער עטיק צו טריקענען וועש. ספּעציעלע באקסעס פאר ווערדשעטייבלס. רענט $60 א מאנאט. זיך ווענדן דירעקט צום איינגנטימער, מר. א. גראזני, 707 מיין סט. טעלעפאָן 148 25.

צו פארראנטן צוויי רומס אין א באנגאלאו פלעטס, אין 24 דערבי סטריט. באזונדער אריינגאנג, מיט עלעקטרישן עלעוויטאר און א פרייוועט טרעק. זיך ווענדן צו זלאטבלאט בריידער, 24 דערבי סטריט.

צו פארראנטן צוויי רומס אין א באנגאלאו מיט אן עלעקטריק אויוון און סינק. פאר סענט פאר א פארל אן קינדער. זיך ווענדן אין 329 רעדוואוד עווענוי.

צו פארראנטן א נייע באנגאלאו פון זעקס רומס אין 283 אבערדין עווע. זיך ווענדן אין 401 אבערדין עווענוי.

:: פערזענלאכעס :: PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106
290 פארטרעיס עוו. איבער לייסאמס טעאטער
נייסטע בעסטע פאקס טראנס און וואלץ סטעפס
פלאקס און סטריקלי פרייוואטע לעסאנס.
פולער קורס פון לעסאנס $5.00

SIMPSON & COMPANY
ביילינס
לייסענסד און באנדעד
ד. סימפּסאָן, מענעדזשער
404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

שיקט פאר בארגען פריין ליסט
פון גראנאטירטע איבערגעבויטע ראיאלס, אנדערוואוד, רעמינגטאנס, פארטייבל און א. וו. לייכטע טערמינען. פרייער בוך וועגען "טאווטש טייפינג" מיט יעדער מאשין.
אלע סארטן פאררייכט.
ROYAL TYPEWRITER AGENCY,
DEPT J
288 Fort St., Winnipeg, Man.

אייער אלטע מעבל געמאכט ניי
און טאקע ביי אייך אין דער היים
בעסטע ארבעט פאר ביליקסטע פרייזן.
רופט מיך אָפּ
23 269

סיגנער סטאָר, 300 **נאָטר-דיים**, קארנער פרינצעס. פארוואס צאלן מער? זעט אונז ווערן עטוואס גענוצטע באַרגענס. נייע זיינגער מאשינען: טערמס אדער קעש. גרויסער קרעדיט פאר אייער מאשין. טעלעפאָן 171 86. דו. שייפער, מענעדזשער.

מיר פארריכטן "ראָנס" אין
סילקענע זאָקן
ביליקסטע פרייזן אין קאנאדע
Suite 1, Westminster Block
330 DONALD STREET

געלט!
פאר אייערע באלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק.
ריזאנייבל ריינטס. פינאנסלאכע באַרענונג.
שטרייטנג פארטרוילאך
אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

סעקאנד הענד סייפס און וואולט טירן, האלב פריין. סייפס געעפנט און פארריכט. קאמבינייישאנס געענדערט (אלע סארטן סייפס).
CANADIAN DIEBOLD SAFE CO.
183 Notre Dame E., Winnipeg, Man.

* לייענט "דאס אידישע וואָרט", אייער *
* איינענע צייטונג, געדרוקט אין אונ- *
* זער אייגענער שפּראך, פאר אונזערע *
* אייגענע אינטערעסן פארשפּרייט אין *
* אלע אידישע היימען פון וויניפעג און *
* מערב קאנאדע. *

:: שטעלע פארלאנגט :: SITUATION WANTED

ווען איר פארלאנגט א בוקקיפער זעט זיך מיט מיר. איך ספּעציאליזיר זיך אין אלערליי בוקקיפינג ארבעט. ווייליק אנצוזעמען ארינענד וועלכע בוקקיפינג ארבעט. אינקאם טעקס פאפירן אויסגעפילט. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 7636, אדער טעלעפאָנירט 345 53.

יזכר
לזכר אבינו היקר והחביב
שלמה בן יוסף
גריצבסקי
שנפטר
ביום החמשה עשר לחדש אדר התרפ"ט
תנ"צב"ה
יצחק ומאיר

ארבעטער _ פארלאנגט HELP WANTED

פארלאנגט א באַ מיט עקספּיריענס פאר א דזשענעראל סטאר. ענגלישער טרייד. שרייבט וויפל געהאלט דערווארטעט צו
A. B. WINOGRAD
Cabri - Sask.

פארלאנגט א קלערק פאר א קלאדינג סטאר אין מוס דזשא. נאר א מאן מיט ערשט קלאסיקער דערפארונג און גוטער רעפערענס זאל זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 7661.

אדווערטייזט אין "דאס אידישע וואָרט" — עס וועט זיך אייך באצאלן

ניי יע
בעדרום וואלפּייפּערס
אין צאלרייכע פעטערנס און שיינע קאלירן
אַ סך שיינע פעטערנס צווישן די דאָזיקע נייע בעדרום וואלפּייפּערס! איינציקע זיינען באשפּריצט מיט בלומען! א צאל גלייכן דעליקאטע ווייז-בלעטער דעזיינס. אנדערע פיטשורן שיינע פאנאראמישע עפעקטן. די קאלירן זיינען אזוי קינסטלעריש צוזאמענגעשטעלט אז זיי פאראייניקן א שטיקע רוזאמקייט מיט א פרילינג-צייט פרייד. די דאָזיקע וועלן אילוס-טרירן:
א. אן אינטערעסאנטער פייפער מיט זילבער באפוצונג. א נעדרייטע בוים — מיט בלויע, רויטע, געלע און זילבערנע דיקע בליאונגען — וואקסן ארום דעם. דער גרונד איז דעליקאט ראזעווע גרעי.
ב. ארטיסטיש געמאלן גרעי בוימער מיט גרין פעדערנע אויבנס האבן אויסגעקליבן צו וואקסן אויף דעם דאָזיקן גרעי-ווייסן פייפער. אין די אינטערוואלן בליען זיי אין טראפּנס בלומען פון מיאוו, מאולבערי, בלויז און גרעי.
ג. א ווייכער אייוואָרי פייפער דורכגעוועבט מיט א בלומענדיקן ווייז דעזיין, אזוי ערהאבן ווי א שיין באפוצטער שנירל! פראכטפול שיינע קאלירן, די בלומען זיינען דופאדייל געל און בי-טערסוויט רער מיט באפוצונגען פון זילבערנדיק גרעי.

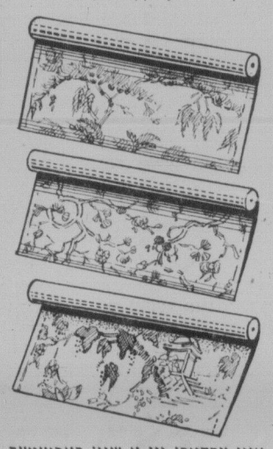

35c אַ ראָל

איטאָנס
דעקאָרירונג באַדינונג
איר וועט געפינען איטאָן באַרינונגען וואונדערבאר באהילפיק אין לייזן אייערע דעקאָרירונג פּראָבלעמען — סיי איר ווילט פיינטן אייער הויז פון דרויסן, די אינווענטיקסטע האָלץ-ארבעט איבערגעפיניש אדער פייפערן די רומס.
מיר וועלן צו אייך שיקן אונזערע בעסטע מענשן וועלכע וועלן אייך געבן די בעסטע עצות וועגן פעטערנס, קאלירן און וועגן דער ארבעט. אלץ וואס איר דארפט טאן, איז צו טעלעפאָנירן צום דעקאָרייטינג דעפּארטמענט פאר אן עקספּערט. באראטונג סערוויסעס און אפּשאצונגען זיינען פריי, און זיי שטעלן אייך ניט אונטער קיינע פארפליכטונגען. אונזער גאנצע ארבעט טראגט די איטאָן גאראנטיע.

THE T. EATON Co LIMITED

Melchers
Gold Cross Canadian Gin
די סאמע געשמאקסטע פון ליקערס
מאנופעקטשורט אין קאנאדע אונטערן קאנטראל פון פעדעראלער רעגירונג, דיסטיליזירט פיר מאל און געעלטערט אין באנד פאר יארן.
צוויי סייזעס:
40 אונסעס
26 אונסעס
Distillery: Berthierville, Que.
Head Office: Montreal
Distillers since 1898
MELCHERS Distilleries Limited

אַנאָנס
פון **מאיר לאָנדאָן** מצה קאָ.
סייפט די קיופּאָנס
מיר לאזן ווייסן צו אלע קאסטאמערס, אז זיי זאלן אויסשניידן דעם קופּאָן וועלכער געפינט זיך אויף יערן 1 פונטיקן פּעקעדזש מצה, און ברייגנען צו אייער סטאָרקיפּער, אדער ברייגנען אים צו אונז אין סטאר, און איר וועט קריגן פאר אים קרעדיט 1½ סענט, אזוי אז עס וועט אייך קאסטן דער פונט
מצה בלויז **13½** סענט
אונזער סטאָר געפינט זיך אין 277 סעלקירק עווענוי
קאנטרי אידן, שיקט אריין באצייטנס אייערע אדרעס פאר די באוואוסטע
מאיר לאָנדאָן מצה
E. CHERNIAK — 430 ALFRED AVENUE — Phone 53 156
J. ZARETSKY — 317 MANITOBA AVE. — Phone 54 065
אגענטן

איבער גאנץ אמעריקא!
פון איין ברעג לאנד ביין צווייטן, האט נאר עס געפינען זיך אידן וועלכע הילטן באר-שיינען דעם סדר-טיש און הגאה האבען א גאנץ פסח, באזארגט מען זיך איצט מיט
האראָוויטץ-מאַרגאַרעטען מצות
עס איז שוין איצט איבער 46 יאר ווי די האראָוויטץ מאַרגאַרעטען מצה איז אנערקענט פאר כשרות און קוואַליטעט און רייגליכקייט, און אלע אידען ווייסען אז דער ליבער-פסח איז ניט פאלקאמען אהן דיזע מצות. געבאקען אונטער דער אויפזיכט פון די גרעסטע רבנים, און שטענדיג פריש, גוט און געשמאק.
האט אויך אין זינען צו קריגען האראָוויטץ מאַרגאַרעטען מצה-מעהל, מצה-פאַרפעל, אייער-מצה, פאַטעטאָ-מעהל א. ז. וו. פאר אייערע פסח'דיגע געריכטען.
RABBI M. KOHM
Res. 607 Alfred Ave. Warehouse: 428 Selkirk Ave.
Warehouse Phone 57 656 Winnipeg, Man.